

Petri Lignei Gravelingani Lepidissima parabola, populoque christiano non modo lectu jucundissima, sed & utilissima, in qua docet quid quivis vere Christianus de Christo sentire debeat

<https://hdl.handle.net/1874/8909>

4

PETRI LIG-
NEI GRAVELINGANI

Iepidissima parabola, populóq; christia-
no non modo lectu iucundissima, sed
& utilissima, in qua docet quid
quiuis verè Christianus de
Christo sentire
debeat.

Ante hanc nusquam excusa.

Qui cum sapientibus graditur,
sapiens erit. Prouer. 13.

A N T V E R P I A E,
Apud Ioannem Steelsium in scuto Bur-
gundiae Anno à Christo nato
M.D.XXXVIII.

PETRVS LIGNEVS GRAVELINVS

ganus extimio vtro sacrarumq; literarum

peritissimo M. Laurentio Cru-

ciopastori Dunekercano,

S. D. P.

Vest inter mortalium ingenia incredibilis
quædam uarietas mi pastor reuerendissime,
ita & uarii autores uarios scientiarum sua-
rum fructus protulere. Quidam autem nimia gloriæ
cupiditate rapti dum cuperent aliquid ædere, ualde
illud properarunt in lucem emittere, quo nominis
famam adepti aliquo honoris splendore digni habe-
rentur. Alij contra expectarunt donec aliquem dig-
nitatis gradum essent adepti, ut eos potentia ac dig-
nitas tueretur si quid dicerent licentius. Vulgo
enim quis dicat, quæ quid dicatur, magis considerari
solet. Nec parui hodie referre uidemus quid à quo-
q; dicatur. Sed eadẽ dicta claritate uel obscuritate
dicentium aut tolluntur altissime aut humilime de-
primuntur. Ego autem quum uiderem tantam perni-
ciam afferri miseris Christianis ab hoc uno flagitio-
sissimo transfuga, qui passim omnia pro suo arbitrio
interpretari ac statuere conatur, nulla neq; laudis
neq; gloriæ cupiditate ductus, sed intrinseco quodã
animi (nescio an diuino) impulsu coactus hoc quic-
quid est oneris, relictis studiis quibus antea occupa-
bar

EPISTOLA.

Bar uariis aggressus sum. Quis est enim (fidelis modo) seruus qui cum tam seuum, tam immanem, tamque omnia uastantem in heri sui gregem irruentem uideat lupum, non statim relictis rebus omnibus pro sua uirili ouibus consulere studeat, etiam si idem conari atque eodem concurrere et alia seruorum praesidia cernat, et suam si forte opus sit operam collaturus. Itaque mi pastor illustrissime (cogit enim me et fortuna mea et loci et temporis ratio breuitati studere) tuo excellentissimo nomini istuc laboris (si modo labor dicendus sit) siue mauis banc meam parabolam dicendam existimaui, cui olim praeter ceteris meae iuuentutis insana ambitio tam temere fuit molesta. Paruum sane opusculum ac rudi (quod aiunt) Minerua constructum, proinde nec satis dignum quod tuae dignitati offeratur. Sed si tuam illam noui humanitatem spero equidem haud iniquo animo acceptum iri. Praesertim cum in eo magis ad utilitatem, quam ad ostentationem compositam esse orationem facile iudicare possit tua prudentia, atque adeo, si Christus nostris aspirare ceptis dignetur, maior etas dabit maiora fortasse et utiliora. Vale et salue pastorum decus.

PETRI LIGNEI GRAVELIN^o
gani parabola lepidissima.

HARISSIMI IN CHRIS-
to Iesu cūmsit diuinum illud Pauli
dictum quotidianis experimētis ma-
nifestius, quā ut aliquem latere
credibile sit, nequaquam nobis hic
esse manentem ciuitatem, sed futuram inquirere: ita
ut ubi quisq; nostrum praescriptum sibi à Domino
uitae cursum expleuerit alio migrare debeat dignā
operibus recepturus mercedem: malis quidem ex-
tremum iebennae supplicium: bonis uero supremum
regni caelestis praemium, nec quisquā sit nostrū qui
nō tanta aeternae mortis formidine terreatur, quāto
tenetur uitae adipiscēda desiderio: Nō iniuria pro-
fecto danda omnibus operane unquā acceptorū à
deo beneficiorū immemores uideamur, qui tātāmsu-
lutis nostrae habuerit rationē: ut cūm peccato mor-
tui essemus, atq; omnis uitae esset adempta spes, non
recusarit assumpta carnis materia propriae uitae di-
spendio à tam acerbo mortis reatu nos liberare. Ac
ne hoc quidem sufficere uisum, quod uel uerbo effi-
cere potuisset, nimirum qui uerbo cuncta creauit.
Sed ne iterum atq; iterum uicti quotidie in eandem
aduersarij nostri potestatem relaberemur, atq; ita
noua subinde redemptione esset opus, non dedigna-

PARABOLA.

*Quis est multos annos nobiscum uersari ut eiusdem
 hostis (qui assiduas nobis moliri insidias baud cessat
 unquam) dolos atq; astutias omnes proderet. Domi-
 nus enim noster Iesus Christus, ut est ipse lux uera,
 ita nobis arma lucis præbuit quibus principem sem-
 piternæ caliginis obruere possumus atq; eius arma
 tenebrarum confringere ac penitus cõterere. Arma
 autem tenebrarum hæc sunt: superbia, odium, men-
 dacium, similtas, inimicitia, intemperantia, luxus,
 impatientia, siue desperatio, ferocitas, crudelitas,
 seditiones, sectæ, et si qua sunt generis eiusdem. Ar-
 ma uero Christi hæc sunt: humilitas, quo nemo unq̃
 magis se humiliavit: charitas quo nemo unquã ma-
 iorem erga nos habuit: temperantia, qua nemo eum
 superare potuit: sobrietas cui nemo unquam magis
 studuit: malorum tollerantia, qua in re nemo unquã
 fortior apparuit: mansuetudo, qua fuit in eo maxima:
 commiserantia, quo nemo unquam maiori erga nos
 affectus fuit: item ueritas, pax concordia, atq; una-
 nimitas, quarum rerum summus extitit amator. Itaq;
 fratres totis uiribus adnitendum ut his armis in-
 duti, sedulos nos Christi imitatores exhibeamus. In-
 ter cetera uero otium omnibus modis fugere debemus,
 assiduis precationibus ac gratiarum actionibus oc-
 cupati, quemadmodum & ipse Christus assiduus in
 his fuit: atq; ut hortatur Paulus docere & commo-*

PARABOLA.

nere perpetuo nos inuicē cantionibus, & laudibus,
 & cantilenis spiritualibus cum gratia canentes in
 corde nostro Domino ad Colloss. 3. Sed existūt hodie
 plurimi qui uos pretextu christiani nominis falsa
 uirtutis specie illusos à Christo seducūt, eūq; passim
 suis finibus expellūt, quorū princeps, parens, caput,
 ac dux est noster Lutherus, nihil ueritus in tāta reo-
 rum tranquillitate sauisimā tempestatem excitare.
 Cuius audaciā multi magna tū religiōe, tum erudi-
 tione uiri scriptis comprimere eūq; à praua istac
 opinione flectere tentarūt, tantumq; in restauranda
 quantū ipse in subuertēda fide laborarunt. Nec des-
 sunt qui istuc idē & lubentes & optime facerēt, si
 modo se quicquam profecturos sperarent: Sed habet
 eius caca persuasio tam detestabilem sibi adiunctā
 impudētiam, ut non solum nullis hominū rationibus
 flecti queat, uerumetiam omnes suæ opinioni acce-
 dere nolentes indignis cōtumeliis maceret. Nec des-
 sinit scriptis gloriari ita sese noua istac dogmata
 sua sacris rationibus confirmasse, ut nemo sit theo-
 logorum qui uel uerbum contra eum mutire possit.
 qua quidē impudentissīma laetatione imperiti indi-
 es in fraudē illiciūtur, ac ueluti pisces bamo quodā
 ex iucundissimo Christi uiuario in aridam, maledi-
 ctamq; banc opinionis sectam rapti expirant, tandē
 à diabolis crudeliter laniandi. Quocirca istuc mali
 à grege

PARABOLA.

*À grege Domini nostri Iesu Christi pro mea utriusque
 propulsare supra modum cupiens, statui uobis haud
 illépida parabola breuiter indicare quid quisque nos-
 trum de Christo sentire debeat. ut & ii qui fideliter
 Christo adhaerentes spretis oblatrantium canum
 iniuriis haecenus fidem nobis à maioribus traditam
 animo forti seruatunt, sciant sese antiquum obtinere
 ac rectam uiam ambulare: atque alii quos hic nos-
 ter aduersarius peruersa sermonis probabilitate
 procul à fide seduxit, in ueram salutis uiam reuo-
 cetur, hanc igitur paucis quaeso similitudinè æqua
 animo accipite atque animum aduertite.*

*Fuit olim quidam pædagogus uir & dignitatis
 gratia, & autoritate magna præditus tum & eru-
 ditionis fama, & nominis claritate eminentissimus,
 hic totum discipulorum suorum gregem (quem ha-
 bebat maximum) in duas potissimum classes distri-
 buerat. Vnam eorum qui altioribus scientiis desti-
 nati erant, quos uulgus latinistas uocat. Alteram
 eorum qui legendi tantum ac scribendi artem asse-
 qui, nec ultra prouehi studebant, quos uulgus uer-
 naculos appellitat. Deinde ex magis idoneis utrinque
 itaquam hipodidasalos quosdam delegerat, quibus
 reliquorum cura committeretur. Qui quanquam aliis
 præfecti erant, nibilo tamen minus discipuli atque
 eiusdem præceptoris iugo subiecti, docentesque alios*

PARABOLA.

*interim curare debebat ne propria lectionis ignar
 accerferetur à præceptore. Interim (quod & hodi
 in quavis ferè schola usu venire solet) perpetu
 quadam uiciſſitudine quotidie nonnulli à schola ab
 strabebantur, atq; alij subinde nouitij adducebantur
 Neq; uero eorum quisquã erat cui præ cæteris præ
 rogatiua quicquam indulgeretur, sed ut quisq; fru
 gi erat aut nibili, utq; sedulo lectionis studio aut so
 cordiæ deditus : ita eum præceptor aut amore, au
 odio proſequebatur. Porro autem nonnulli si
 mulatque ludum literarium essent ingressi conti
 nuo cœpere indefinenter studio incumbere, donec
 præceptore uocati lectionem recitare iuberentur
 Alij paulò ad studium tardiores ut essent scholar
 ingressi cœperunt imprimis ludere, iocari, fabuli
 aut ocio indulgere : est ubi uiderent horam instar
 undecimam, ac propè adesse tempus quo citra ulli
 moram ante præceptorem sistendi essent, nec ultra
 segnitie aut socordie loci quicquam esse : tũ demĩ
 cœpere tantam discẽdæ lectioni operam impende
 re, ut non minus promptè lectionem recitarent uo
 cati quàm ii qui ab initio diligentissime studuerat.
 Alius autem satis superq; temporis est, inquit, mihi
 quo discam lectionem, dũq; ita ocioso semper ani
 mo pergeret putare satis tẽporis esse sibi, inopinatè
 opprimebat præceptor planeq; lectionis ignarum.*

Alius

PARABOLA.

Alius uero ab ouo (quod aiunt) usq; ad mala nil nisi
 perpetuo ludebat, iocabatur, fabulabatur, pugna-
 bat, aut alio quouis pacto aliis molestus erat. Alius
 neq; cuiquam molestus, neq; lusui neq; fabulis dedito-
 tus: sed neglecta lectione toto tempore sedebat ocio-
 osus. Præceptor autem uidens aliquem huiusmodi
 petulantis lasciuientem, subito illum ad se, dignas
 factis daturum pœnas. Itidem faciebat uidens alio-
 quem ociosum, ut interim alij istuc uidētes cognosce-
 rent quàm talia præceptori displicerent, ac sin-
 guli suæ quisq; lectioni incūbentes discerent aliena
 periculo, à lusu, fabulis atq; ocio temperare. At
 uero talia nōnunquam uidere se dissimulabat, peri-
 culum interim faciens nū in his perseuerarent neq;
 tandem resipiscerent. Vbi autem à præceptore uoc-
 catus esset narranda lectio: si quidem probe eam re-
 citarent, abunde ei satisfactum, insolentiarū interim
 omnium obliuio. Sin uero lectionis ignari corā præ-
 ceptore sisterentur: ibi tum omnibus cum summa ex-
 probratione ad calculos reuocatis dignas ei pœnas
 dabant, nec quicquam inultum auferebant. Interim
 tamen eorum aliquis impune nonnunquam re-
 missa supplicij pœna euasit. Sed istuc nunquam nisi
 præceptore aut nimis lacrymis, aut pœnuētia ni-
 mia, aut precibus, aut alioqui magna aliqua ratiōe
 moto. Fit enim, nescio quo pacto, ut pleriq; omnes

PARABOLA.

discipuli sint propensiores in odiū eorum qui nimia asperitate in eos seuiunt, quàm in amorem eorū qui nimis effusa lenitate eis indulgent. ac nisi utriq; rei medium quoddam grauitatis temperamentum adhibeatur: fit ut hinc præceptorum contemptus, illinc uero odium discipulis, innascatur.

Hic est ille fratres cbarissimi, hic inquam summus ille præceptor Iesus Christus, cui cœlestis ille parens summam dedit mortalium genus docendi auctoritatem, omnes quotquot sunt, erunt, uel fuerunt unquam præceptores, non modo scientia, sed & nominis claritate excellens. Hic est ille doctor iustitiæ de quo loquutus est uates Iobcl. 2. ad cuius scientiã omnis mortalium relata prudentia inscitia est teste Paulo. 1. ad Corinthios. 3. hic præparauit orbem in sapientia sua & prudentia sua extendit cœlos. Hic remiæ. 51. Hic adinuenit omnē uiam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo. Baruch. 3. Hic dat sapientibus sapientiam, & scientiam intelligentibus disciplinam. Daniel. 2. Si de nominis claritate quaras, nomē eius adonat, admirabile in uniuersa terra. Psal. 8. Atq; à solis ortu usq; ad occasum laudabile nomen eius. Psal. 10. 12. Item operuit cœlos gloria eius, & laudis eius plena est terra. Abacuc. 3. Porrò hic omnium præstantissimus pedagogus maxime omnium totius mundi

schoo

PARABOLA.

scholæ præest. Nos autem illius discipuli qui in hoc mundo tanq̄ in schola quadam uersamur. Horum discipulorū duplex genus, unum spirituale, alterū ciuile aut uulgatius sæculare, uultq; altissimus ille præceptor aptissimos quosq; diligere utrinq;, qui aliis præfetti, eorū curā gerant. Hinc quidā pontifices, episcopos, cardinales, officiales, decanos, & parochos: uel usitatius curatores siue etiam pastores, licet hæc duo posteriora nomina aliis quoq; superioribus communia sint. Illinc uero imperatores, reges, comites, duces, principes, præsides, præfectos prætores et magistratus. Hos ideo sæculares uel mūdānos uocari existimo, q; eorū cura potissimū uersatur circa corpora ac res huius sæculi. Illos uero nullam aliam ob causam arbitror uocari spirituales, q̄ quia spiritū atq; animarū curā habēt. quæ ut corporibus sunt longè nobiliores: ita & hi digniores sæcularibus habendi sunt, iuxta illud Ecclesiastici. 7. In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica. Item honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes. Eodem. Debentq; i; maxime (tametsi idem & nobis curandum sit) secundum spiritum ambulare, uacantes interim fragiliū ac terrestrium rerum curis. Hanc officiorum distinctionem approbare uisus est Iozabat rex Iuda sanctissimus, qui postq̄ in Hierusalem atq; in cunctis

ciuis

PARABOLA.

ciuitatibus Iuda principes, ac Iudices, leuitas, ac sacerdotes constituisset, tandem utrisq; partes suas præscribens, inquit: Amarias sacerdos & pontifex uester in his quæ ad Deum pertinent præsidebit. Porro Zabadias filius Ismael qui est dux in domo Iuda, super ea opera erit quæ ad regis officium pertinet.

2. Paralipo. 19. Nequaquam igitur ita est ut tu satis impudenter (ut assoles) affirmas Lutherè: ideo scilicet uendicasse sibi id nominis sacerdotes quæ sibi uiderentur soli spiritum sanctum habere, aut soli secundum spiritum ambulare, atque alios omnes tanquam eiusdem spiritus expertes, prophanos iudicasse. Hoc enim iusta arrogantia reprehensione non caruisset. Cuius dum eos accusare studes non potes non ab omnibus merito ipse notari, qui tibi ac tuis solis christianum audes usurpare nomen, atque alios omnes tibi aduersantes antechristos appellare, quasi qui tibi aduersatur, Christi etiam aduersarius esse debeat. Quam in re tuam nequeo satis mirari mollicitem, qui quum id studeas ut omnibus optima ac uerissima docere uidearis, uisque omnibus tuam istanc nouam insaniam (ne dicam fidem) insitam: non potueris interim isti malitiosæ calumniandi libidini imperare. Sunt enim omnia tua scripta tot iniuriis, tantaque calumniarum acerbitate tincta, ut nemo sit (nisi plane illi palatum obstupuisset) qui non facillime gustare

PARABOLA.

*stare posset pessimam esse arborem quae tam amara
 tamq; mordaces producat fructus, si modo uera lo-
 quutus est Christus, dicens quamlibet arborem ex
 fructu suo cognosci, Luc. 6. Proinde sane factum à
 te callide q; idiotis ac laicis, planeq; rudibus tuum
 istuc nouum euangelium praedicare coeperis. uulgo
 enim indocto quiduis facile persuaderi solet. Nimiū
 uero uab nimium inquam o Luthere tribuis tibi qui
 te nemini comparas, quem tu te obsecro esse per-
 suades, ausus maiorum nostrorum omnia instituta
 damnare, ac pessima iudicare? Demiror equidem te
 cui tanti est Paulus, eius uerbis tam parum fidei ha-
 bere. Num & hunc somniasse censes? Toties enim
 monet non esse iudicandum: Quum interim iudiciis
 plena sint omnia tua scripta, planeq; aliud nihil
 agis q̄ iudicas ac derides. Te uero (ut ingenue uerū
 fatear) superuacuum foret ab extraneo iudicari:
 quum scripta tua abundē iudicent quem bateas in
 pectore spiritum, nempe satanam. unde omnes istae
 irrisiones, iniuria, contumelia, ac conuitia proficis-
 cuntur. neq; enim spiritus sancti opera sunt haec, sed
 maligni spiritus. Nam ubi spiritus ille sanctus: ibi
 ne minimus quidem inuidiae locus esse potest, aut
 contumelia, aut iniuria. Atqui hoc ita se habet ut
 dicit Christus Luc. 6. Bonus homo ex bono thesauro
 pectoris sui profert bonum, & malus homo ex malo
 thes*

PARABOLA.

thesauro cordis sui profert malum. Ex abundantia enim cordis loquitur os eius. Demus autem ita esse, ut ais, insana nempe esse sacerdotum ac monachorū omnium instituta, & quicquid est omnino papisticū (ut tuo utar uocabulo) Num tua ista odiosa iniuriisq; plena castigatione emendari possent? Adeo autem uerū est insana esse omnia, ut etiā atq; etiam deplorandum sit multa non melius seruari. Certe ut inter ceteros homines, ita & inter pontifices si qui mali fuerint, fuerunt & boni. Sed cur horum instituta, illorum inuidia laborant, ac pari fastidio contemnuntur? Desine igitur quæso o Luthere pontificem nostrum, unaq; omnes tuis iniuriis laceßere sacerdotes, clamitans indignos esse qui spirituales uocentur, quum nihil sit à spiritu eiq; alienum. Si enim quoties mutant homines sua instituta, toties essent & eorū mutanda nomina, tam pridē ex eo tempore quo à Christo ad satanā transfugeris, gregēq; Christi dissipare ac laniare cœperis, haud Christiano, sed potius diabolico, nomē esset. Nec pateremur dulcissimū atq; illustrissimum Christi nomen in homine pessimo exordescere. Verū ut plurimi sunt homines nomine tantum, uita ac moribus pecorinis, neq; ideo tamen protinus pecora uocantur: sed uel ideo magis homines perpetuo appellandi, ut si non alia uia, saltem hac nominis lenitate à praua uita reuocentur

PARABOLA.

Etur, dum sese homines uocari audiunt, nec tamen humano uiuere more: ita & sacerdotes nostri quibus plerunq; officij sui immemores secularibus negotiis implicentur, nihil tamen minus spirituales dici debent. Sed uel hoc solo nomine magis eos spirituales, uocitemus, ut meminerint sese spirituum, non secularium rerum curam habere.

Sed quoniam in hanc incidimus animæ quaestio- nem, multaq; à uariis ethnicorum philosophis super hac re praclarè disputata sunt, adeo ut quicumq;, Christianorum de ea aliquid tractarint, id ipsum è fontibus ethicae philosophiae hauserint, deficientibus sacris literis: suntq; hodie plurimi adhuc Chris- tiani qui si quando cupiant pleniorè aliquam huius rei noticiam assequi, ad philosophos recu- runt nimia interim fiducia: non alienum fuerit pau- ca de anima dicere. unde multa fortasse quae sunt Christianae fidei clariora euadere possint. Patet igitur iuxta philosophorum sententiam è duabus po- tissimum partibus, hominis substantiam consistere, spiritu scilicet & corpore. Et spiritus quidem cor- pore multo praestantior est, nobiliorq;. quippe qui caelestem habet originem, estq; ad imaginem & simi- litudinem Dei formatus simplex, inuisibilis, incorruptibilis, & nullam per se recipiens passionem. Corpus uero moles quadam in his inferioribus mun- di par

PARABOLA.

Al partibus ex humo & reliquis elementis procreata, atq; ut ipsa elementa unde conflatur mutabilia sunt, ita & ipsum quoq; uariis mutationibus, multisq; passionibus obnoxium ac tandem perfecto uitæ cursu in eadem elementa resoluendum. Hæc eadem & nobis placent. Quum sint adeo manifesta ut à nemo (qui sit modo rationis particeps) negari queant. Sed in hoc mihi nonnulli & manifesto errore falli, & parum sibi consentire uidentur, quòd dum animas Deo similes esse dicant, ac per se impassibiles: interrogati tamen qui fiat ut anima corpori coniuncta per suam prudentiam corpus sibi parere nò faciat, sed magis ipsa corpori inscruire uideatur. Respondent hæc potissimum istuc fieri ratione: qd anima ad hæc inferiora descendens per singulos circulos sensim aliquid suæ diuinitatis obliuiscitur, trahitq; secum torporē Saturni, Martis iracūdiam, Veneris libidinem, ac tandem corpori tanq; carceri inclusa uires suas exercere non potest. Redditurq; ex illa corporis unione uariis quæ corpori adherent mutationibus obnoxia. Altero enim modo inconstantiam suam agnoscant necesse est, uel qd fateantur corpus quoq; cœlestem habere originem. Cuius contrarium in confesso est. Aut animam per se passionibus obnoxiam, quod modo etiam negarunt. Si enim sit per se impassibilis, atq; ex corporis unione

uariis

PARABOLA.

u artis affectibus reddatur obnoxia : oportet igitur
 uel tūc corpori esse cōiunctā dū adhuc inter sydera
 fertur. Nec dum cælorum circulos omnes penetra-
 uit, quando torporem, libidinem, iracundiam, atq;
 alias passiones in se recipit (nec enim istuc citra
 mutationem fieri potest) Aut per se esse passionibus
 obnoxiam. Manifestum est igitur ridiculam esse ho-
 rum opinionem. Quum enim omnis astrorum influ-
 entia uergat ad generationes & corruptiones ho-
 rum inferlorum. Anima autem neq; generationi
 neq; corruptioni subiecta sit. Nullæ igitur syderum
 influentiæ in anima locum habent. Sed q; alios uide-
 mus ad iracundiam propenstores, alios libidini ob-
 noxios, alios uero torpori, aut aliis passionibus: id
 in corporis massamoliuntur astra non in animam.
 Libidinem enim ex carnis, non animæ concupiscen-
 tia proficisci certum est. Ira uero ex sanguinis mu-
 tatione oritur, non animæ: atq; in aliis eadem ferè
 ratio. Vnde etiam arbitror Martē ab antiquis habito-
 rum esse bellorum Deum, quod sit ad iram incita-
 tiuus, quæ plerunq; hominē ad arma prouocare so-
 let. Ac Venerem amatorum deam, quod inuitet ad
 libidinem, quæ plerunq; eorum finis esse solet. Quod
 autem anima potius à corpore regatur, q̄ corpus ab
 anima, ne hoc quidem uerum est, quod uel istoc ar-
 gumento declarari potest. Corpus enim à seipso

P A R A B O L A.

*nullas habet vires, sed accipit quicquid habet utrius
 ab anima, unde fit ut quando ipsum animæ præsidio
 destituitur, planè reddatur inefficax, adeò ut ne di-
 gitum quidem mouere queat, nec in rerum natura
 (quod atunt) permanere separatam ab anima, quæ
 quidem in anima contrario sese habere modo con-
 stat. Manifestum est igitur falsam esse eorum per-
 suasionem, qui arbitrantur animam corpori tanquam
 carceri inclusam non posse suas vires exercere. Quæ
 enim esset istæ tanta Dei iniquitas, aut inclemen-
 tia, aut immanitas, qui miseram animam tam diro
 carceri includeret, ubi viribus suis uti nequeat: quæ
 tamen à corpore separatam miseris cruciatibus tor-
 queri iubet, hanc ipsam ob causam quæ in exercendo
 moderandoque corpore fuerit negligentior. Neque
 enim aliam ob rem à Deo infunditur anima, quam ut eo
 tanquam instrumento quodam iusticiæ ad diuinam eius
 gloriam utatur: quod nisi à teneris annis assidue ca-
 stigare studeat, omnique ratione sibi subiciat ut quo-
 cunque uelit facile impellat, suoque arbitrio parere co-
 gat: subito misera illudetur, iuxta illud Salomonis:
 qui delicate à pueritia sua nutrit seruum suum postea
 sentiet eum contumacem. Prouer. 29. Fietque
 tandem ut quæ corpori regendo præfecta est, ab eo
 ipsa regatur, non sine maximo suo malo. Verum di-
 cunt philosophi isti, animam à corpore separatam
 puni-*

PARABOLA.

puniri, non quia deliquerit, sed hoc solo nomine quod ex corporis contactu polluta sit. Proinde nec posse ad beatas sedes peruenire, nisi ea labe purgata: quemadmodū inquit si speciem candidam in lutum mittendo polluas atq; eam continuo extrahas, non idcirco sordibus caret: sed ablutionem requirit priusquam in pristinum nitorem redire possit. Sic & anima (inquit) ex eo quod corpori datur polluitur, adeo ut etiam si mox corpus deponat necesse habeat purgari. Hic itaq; ethnicorum stultam quæ sospensitate cæcitatem, qui tã propè ad ueritatis scopum accesserint, nec tamen attigerint. Cæterum quæ nostræ sunt fidei accipite. Credimus enim animam ex quo corpori iungitur originalis peccati macula contaminari, quæ si non ante sacro baptismatis fonte abluatur quàm ex corpore discedat, non poterit unquàm æternæ fœlicitatis intrare gloriã. Si uero post ablutionem baptismatis in infantia aut pueritia corpus reliquerit, continuo æternæ uitæ gaudiobatur, citra ullam aliam purgationem. Est enim his ætatibus corpus propter nimiam imbecillitatem inutile ad opera uirtutis aut iniquitatis exercenda ad quæ interim usq; ad pubertatē inualescentem eius robore paulatim aptius redditur. Proinde Hieremias uel ante sui creationē à Domino in prophetam electus & in utero matris suæ sanctificatus

PARABOLA.

quum iam puer ad munus propheticum subeundum uocaretur, a a Domine Deus inquit, Ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Quasi dicat adhuc propter aetatem imbecillior sum, quam ut ea quae uoluntatis tuae sunt eloqui, nedum exequi queam. Hier. 1. Quocirca ineunte hac aetate adolescentes relinquendas (quod aiunt) nuces, contemnendaque esse deinceps puerilis aetatis exercitia ac deinceps altiorum rerum curis uacandum, non temere moneri debent, quippe quum ea aetas qua primum uirtutum ac uitiorum capaces esse incipiunt, aliam uitam afferat. Proinde faciendam puerilium morum commutationem. bis accedit maior quaedam sollicitudo deliberandi, quod potissimum uitae degendae genus sibi constituat, qua deliberandi cura adolescentum animi molles plerumque multum sollicitari solent, ac propter consilij imbecillitatem diuersetrabi. Ad eod ut ipse sapiens Prouerb. 30. nequaquam se intelligere fateatur quo ferri posset animus adolescentis, inter caetera, quam potissimum uitae sit ingressurus uitam deliberantis. Quos sane magis curandum est parentibus, ne (quod plerumque hic fieri solet non sine magna mortalium pernitie) liberius uiuendi detur facultas. Solent enim hac licentia in peius ruere, atque animum egrotum in deteriolem partem deflectere. Sed assidue monendo, instigando, docendo, consulendo insistere

PARABOLA:

stare debent, ut ab insanis amoribus, comotationibus, libidinibus, atq; aliis (quibus hæc ætas, maxime obnoxia est) uitiis absterreantur: ac bonis operibus delectari assuescant. Credimus igitur abortiuorum animas nunquam cœlesti gaudio fruituras. Quum enim originalis illa peccati macula antequam à corporibus separentur per Sacramentum baptismatis minime deleta sit, perpetuò eis in hærebit, nec poterit unquam elui. Infantium uero ac puerorum in nomine domini nostri Iesu Christi baptisatorum animas recta uia ex hoc sæculo in uitam æternam migrare, quod uel ipse dominus affirmare uisus est Luc. 18. discipulis eos à se arcentibus dicens: Sinite pueros uenire ad me, talium est enim regnum Dei. Ac rursus Mat. 18. nisi (inquiens) cõuersi fueritis, & efficiamini sicut pueri, non intrabitis in regnum Dei. ubi iterum manifeste indicare uidetur pueros esse innoxios. Sed quid istuc? Nonne hic aperte uidetur Dominus uelle interminari, quod nisi quis ita sese immaculatum à uitiis ac purum seruarit quasi puer, non habebit uitam æternam? Minimè sanè. Cùm sit istuc homini impossibile. Sed hoc mihi uelè uidetur. Nisi homo peccator recesserit à uia sua impia, & conuertatur ad Dominum Deum suum, ple uitam instituens ac prioris uitæ maculas lachrymis eluens, non ingreditur regnū Dei. Nec quēquā

PARABOLA.

cœlestis regni fore participē. tantisper dum insit e
 uel minima peccati contagio, nisi ea in hoc sæculo
 aut in futuro eluatur prius, recipiatq; eundem pu
 ritatis nitore: qui fuit in pueritia. Porro autem etur
 q; hanc ætatem transgressus est animā, ut uirtutibus
 aut uitiiis obnoxia fuerit, Ita aut in cœlū recta, au
 ad inferos ferri credimus. Aut si hoc uirtutes, illu
 uero perpetrata flagitia minime patiantur: uitii
 purgatorio exustis, uirtutes eam ad cœleste gaudiū
 perducēt. Quamobrem si quisq; adultus anteq̃ ope
 ra iusticiæ exequi cœperit, mortale peccatum com
 mittat, ac subito inopinantē mors obruat, perpetu
 incendij pœnam subire non dubitamus. Nisi aliqu
 ratione misericordia Domini impetretur, quod in t
 li casu arbitror propemodum esse impossibile. Qu
 enim existimet hominem tam subitanea morte op
 pressum spactum habere diuinam implorandi mis
 ricordiam. Sed interim fortasse istuc fieri posse
 precibus aliorū. Sin uero fuerit noxa leuior (quo
 uulgo peccatum uentiale uel quotidianum dicitur
 non commeretur tam acerbum supplicij genus. att
 men non intrabit anima æternæ fœlicitatis regnū
 nisi eluatur prius. Præterea etiam si quispiam in
 mortali peccato fragilitate lapsus deficiat, mod
 tamen multa sit eius uirtus, non patietur eum De
 æquitas æternæ mortis supplicio damnari. Non mi

PARABOLA.

ius enim æquitatis est uirtutes remunerare, & scelera punire. Proinde crimen illud iusto supplicio punietur, ac tum demum uirtus æternæ uitæ dono remunerabitur. Alioquin iniquus ut debetur Deus, si ad peccata puniendâ quàm ad uirtutes remunerandas propensior sit. Dicere igitur hominem qui per totum uitæ tempus (si modo possibile sit) à uitis sese immaculatum seruauerit, atq; opera iustitiæ pro sua uirtuti exercuerit, si tandem in mortale crimen lapsus subito implacato Domino moriatur, in gehēnam damnari: hominum est parum considerate loquentium & in maximis rebus errantium. Certo enim credimus tamen si talis quispiam uel subitissimo casu obruatur inconfessus, inunctus, atq; aliis omnibus sacra Ecclesiæ aduersus hostem munimentis quæ morientibus adhiberi solent, destitutus (nisi temerè forsitan misericordiæ Dei diffusus) nequaquam ob istud facinus in æterni ignis supplicium damnari, Sed iusto purgatorij supplicio puniri, ac tandem uita æterna beari. Ne quis igitur obsecro uel in extrema mortis hora peccati mortali sibi conscius animū despondeat. Sed hæc perpetua cogitatio sauciæ conscientie solatio sit, quod quamuis Dominus sis iustus malorum ultor, est tamen æquus bonorum remunerator, patiens & multa misericordia.

Nec uero minus eorum opinio minuenda uide-

P A R A B O L A .

*tur qui ne minimam quidem uirtutem à Deo irremis-
 neratam relictum iri putant, Quin potius contra,
 Si quis medium uitæ tempus totus Deo uacarit am-
 bulans in uis Domini, reliquum uero, uitiis deditus
 fuerit, atq; ita moriatur, ego quidem eius saluti de-
 sperandum credo, nisi precibus Ecclesiæ aut alio-
 quorum iustorum flexus Dominus magnum illi sue
 benignitatis priuilegium indulgeat. Neq; istuc me-
 um, aut cuiusuis alterius hominis dogma est, sed di-
 uinum. Est enim ipse Deus aperte hoc eloquutus
 Ezechielis. 3. atq; itidem. 18. his uerbis. Si conuersus
 iustus à iusticia sua fuerit, & fecerit iniquitatem
 ponam offendiculum coram eo. In peccato suo mo-
 rietur, & non erunt in memoria iusticiæ eius quæ
 fecit, ut enim si quis post malam uitam pœnitentiã
 ductus, totũ sese uirtuti addixerit, omnium eius præ-
 teritarum iniquitatum obliuiscitur Dominus: ita
 econtra si quis post multum temporis uirtuti im-
 pensum ad uiam iniquitatis declinet, omnium eius
 præteritarum uirtutũ non recordatur. quod quum
 pluribus sacræ scripturæ locis nobis indicauit Do-
 minus, tum præcipue Ezech. 33. his uerbis, Quum
 recesserit iustus à iusticia sua, feceritq; iniquita-
 tes, morietur in eis: & quum recesserit impius ab
 impietate sua, feceritq; iudicium et iusticiam, uiuet
 in eis. Neq; audiendi sunt, si hoc pacto istuc se in-
 tellige*

PARABOLA.

intelligere dicant, uirtutem omnem quantumuis exiguam à Deo remunerari aut in hoc seculo terrenis, aut in futuro bonis cœlestibus. Ex diuino enim eloquio sciri potest quod Dominus hunc mundum tanquam uineam quandam creauit, in qua nos omnes operarios collocauit. Tempus autem uitæ nostræ uni confertur diei. quæ ubi ad uesperum peruenerit, dabitur mercenariis digna operibus merces: iuxta illud Psalmistæ, Exhibet homo ad opus suum & ad operationem suam usq; ad uesperum. Psal. 103. quod & ipse Dominus satis aperte testatur sua parabola Mat. 20. Non enim iubet illic uinitor mercennarios conuocari hora undecima, aut duodecima, aut aliqua uis diei hora, iustam eis daturus mercedem: sed quum sero factum esset. Nihil igitur existimandum est præmij uitæ, in hoc mundo nobis dari à Domino. Sed est istuc ita ut dicit Ecclesiastes. 9. ca. Sunt iusti iniqui et sapientes, & opera eorum in manu Dei. Et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit. Sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quod uniuersa & eueniant iusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti hostias & sacrificia contemnti. Nam (ut alios omittam) uidemus ne Iudeos atq; alios infideles omnium rerum affluentibus copiis ditari? Quamobrem quæso? Nunc ideo (ut censes nonnulli) quia bona operantur? Quum

PARABOLA.

enim (ut inquit) tanta sit Dei æquitas ut nullum malum relinquat inultum, nec ullum bonum irremuneratum, debeantq; qui baptisati nõ sunt cælestibus carere bonis: Ideo in remuneratone bonorum operum quæ operantur explet eos diuitiis terrenis. Mibi herclè non ita uidetur, quia infideles sunt. Neq; Dominũ Deum ac seruatore[m] suũ cognoscere uolunt. Vt autem nostra (qui fideles dicimur) fides absq; operibus mortua est: Ita & illorum opera sine fide mortua sunt, atque ut dicit Dominus Esaiæ .59. opera illorum, opera inutilia. Item. Esaiæ. 1. ubi exprobrat eis suam contumaciã atq; incredulitatẽ dicens. filios enutriui & exaltaui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessore[m] suum, & asinus præsepe Domini sui. Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit, uæ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini neq; filii sceleratis: dereliquerunt Dominum. &c. Proinde inquit audite uerbum Domini principes Zodomorũ, percipite auribus legem Dei uestri populus Gomorra. Quò mibi multitudinem uictimarum uestrarum dicit Dominus? plenus sum. &cætera. Ne offeratis ultra sacrificium frustra. Incensum abominatio est mibi. &cætera. Vnde uel luce clarius euadit nihil boni operari posse eos qui Deum despiciunt. Aut certe si quid, id frustra faciunt nullã inde recepturi mercedem, q; & pluribus rationibus probari posset

PARABOLA.

quibus nunc supersedeo. Quæ nam igitur esset istæ c
ultitatis remuneratio, Quum in ipsis nulla sit? Imò
quæcunq; faciunt, abominatio est Domino. Nō ma-
gis igitur diuitiæ ac prosperitates huius mundi, ac
cætera quæ uulgo ab hominibus bona uocari solēt,
bonorum præmia dicenda sunt, q̄ paupertas & ca-
lamitas, & cætera quæ tanq̄ mala uitantur, pœnæ
malorum. Sunt enim (ut inquit Ecclesiastes. 8.) Ius-
sti quibus mala perueniunt quasi opera egerint im-
piorum: & sunt impij qui ita securi sunt, quasi ius-
torum facta habeant. Vnde inquit propbeta Iob,
.17. Non peccaui, & in amaritudinibus moratur
oculus meus. Non q̄ istuc dicat per tactantiam suæ
innocentiæ, aut intolerantiam suæ miseriæ. Sed ut
nobis per eum Dominus præberet manifestum exem-
plum patientiæ peccatoribus: doceretq; æquo ani-
mo esse accipienda tam mala q̄ bona quod & idem
alibi Paulo expressius indicat dicens. Si bona sus-
cepimus de manu Domini, Quur mala non sustineo-
amus. Si igitur hic homo innoxius æquo animo tu-
lerit miseriæ & calamitates, atq; infortunia mul-
tâ: quanto magis nos qui quotidie Dominum offens-
dimus. Probat enim Deus hominem interdum infor-
tuniis, interdum fœlicitatibus, interdum diuitiis:
interdū paupertate. Nec minora sunt ferè pericula
in paupertate q̄ diuitiis. Propter inopiam enim mul-
ti de

PARABOLA.

ei deliquerunt, inquit Ecclesiast. 27. Proinde laudat Deus pauperes spiritu, diuites in fide teste Iacobo. 2. siue careant siue polleant diuitiis terrenis. Hinc igitur discite o charissimi non semper deliquisse homines quoties illis Deus mala euenire sinuit. Nec quoties illis bona eueniunt, id fieri propter bonorum operum merita. Quo circa si qui sint qui dum sibi fortasse iusti uidentur, temperantes quantum possunt à malo, ac sedulo facientes bonum, malis afficiantur, atq; incòmoda pati datur: ne se putent à Domino tentari. Deus enim neminem tentat teste Iacobo. Sed à Deo probari. Quum autem probati fuerint, & inuenti fideles, accipient coronam uitæ teste Iacobo. 1. cap. Quin præstat (teste Petro) Ut bene agentes, si ita uelit Dei uoluntas, malis afficiamur, q̄ male afficientes. 1. Pe. 3. Quæ enim est laus, si quum peccantes a lapis cædimur sufferimus? At si quum bene facimus, & tamē malis afficimur, sufferimus. Hæc enim est gratia apud Deum. 1. Pet. 2. Sunt igitur (ut paucis dicam) diuitiæ & paupertates, prosperitas et infortunium, bona ualetudo & mala, ac cætera huiusmodi, res ipsæ quibus bene aut male utendo aut præmium aut poenam mereamur. Nemo autem ignorat aliud esse mercedem, aliud id quo mercedem nobis comparamus. Sed hæc hæc tenus. Plura uero quæ de hac re dicenda forent,

opora

PARABOLA.

oportuniori fortasse loco reseruauimus.

At enim roget fortasse quispiam qui fiat ut sit abortiuorū tam dira conditio? Dictū est enim eorū animas qui pueritiam transgressi sunt ob leue peccatum, nequaquam damnari: sed iusta punitione perpeffa ad cœlum transire. *II* autem quum nihil unquam deliquerint, perpetuis angoribus cruciantur. *Qu*ur non & *ij* saltem perpeffa aliqua punitione ad uitam æternam transferuntur? Certe istuc meretur baptismatis sacramentum, quod tantam habet uim, ut etiam si quis foret omni crimine uacans, idemq; omni uirtute præditus: nisi baptisatus sit in nomine Domini nostri Iesu Christi, non poterit unq̄ beatorum numero associari, quanto igitur minus *ij* qui nullouirtutis nitore ornati, originalis peccati macula polluti sunt. Sed interim licet cœlestis regni gaudio non expleantur: sunt tamen ab omni doloris & iebennæ metu securi ac liberi. Hæc sunt quæ de anima maiores nostri religiosissimi tradidere, hæc credite charissimi, hæc fides antiqua est, hanc nisi mors mihi adimet nemo, hanc quæso firmiter seruate. Neq; post hac quouis uento doctrine circunferamini. Noua omnia hæreticorum dogmata contemnite, purgatorium atq; ea quæ de abortiuis habet nostra fides negantium, pluraq; multo de animabus ignauissime disputantium. *Quoniam hæc*
dicis

PARABOLA.

dicit Dominus: State super uias & uidete, & interrogate de semitis antiquis quæ sit uia bona, & ambulate in ea, Hieremia. 6. Hoc itidem sapiens filium hortatur suum, dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. Pro. 22.

Postremo autem quod anima corpus pro suo arbitrio tam difficile moderari queat, nil il est aliud in culpa, quàm astiua aduersarij interpellatio: qui nunq̄ cessat omnibus undiq; modis animam oppugnare, quo eam à uia uirtutis detorqueat. Nec aperto (quod aiunt) Marte eam aggreditur: sed latèntibus insidiis semper fallit, atq; his potissimum artibus quod ab incunte ætate infinitis terrestrium rerum curis eam impediatur, quæ quidem prima facie adeo praeue uideri nequeunt, nisi ex his quæ uis proficiscerentur mala. hinc fit ut omnes neglecto Domini consilio (monentis ut ante omnia quæramus regnum Dei) uix dum pubertatem ingressi, diuitias, honores, gloriam, & uoluptatem appetere incipiamus. Proinde sanè beatus Ioannes baptista in utero matris suæ à Domino electus, continuo ut pueritiâ finitum iri uideret, ac propè instare tempus quo inciperet fallaciarum ac uanitatum huius mundi esse capax, priusquam contaminaretur à mundo relictis sodalitiis atq; hominum omni frequentia diuino instinctu in solitudinem se subduxit. Quod si quisq;

PARABOLA.

quibus nostrum à teneris annis, diuitias, honores, gloriam, uoluptatem, atque alia eiusmodi contemnere disceret, facile omnem diaboli impetum superare posset. Quæ enim est alia ratio puritatis atque immunitatis uitiorum quæ est in pueris, nisi quod harum rerum curis minime exagitentur, quod uel istoc argumento declarari posset, Oblato enim pomorum unâ & aureorum uel maximo aceruo, contempta paucitia in poma propensius ruent. Quamobrem quæso, nisi quia id temporis eorum animi omnium talium rerum cupiditate carent, neque adhuc eiusmodi sollicitudinibus quatiuntur. Pernouit enim astutus ille ueterator his ætatibus corpora esse molliora, imbecillioraque, quam ut diuitiis, aut uoluptatibus, aut aliis eiusmodi rebus operam dare queant. Postquam autem harum rerum curis cupiditatibusque hominis animum sollicitauerit, facile eum ad quæuis flagitia impellit: sensimque uirtutis fastidium cum celestis regni obliuione inducit. Quæ enim bella, quæ lites, quæ homicidia, rapinæ, latrociniâ, supra, adulteria, aut alia quantumuis flagitiosa scelera, quæ harum rerum gratia non perpetrentur? Quid moror? An non hisce rebus aduersarius noster diabolus illusus, atque ex altissimo æternæ claritatis loco in infernum obscurissimumque præcipitatus tartarum, curauit & nobis eisdem paradisi portas obstruit,

fauces

PARABOLA.

fauces atq; acerbissimam ditis uoraginem aperiri?
Primus enim noster omnium parens huius scelera-
tissimis illusus consiliis atq; in hanc detestandam
gloriæ cupiditatem inductus, ad immitigabilem illā
iram prouocauit Dominum, adeo ut tot annorum
milia placari noluerit, nec mirum. Quid enim indig-
nius, quid molestius, quid contumeliosius, in Deū
fieri potuit, q̄ ubi cœlum & terram ad diuinum suo
um honorem & gloriam creasset, cœlo angelis, ter-
raq; hominibus decorata ut utrinq; perpetuo col-
leretur, ueneraretur, benedicereturq;, statim ab
utrisq; summā illā maiestatem contēni? atq; ab angelis
quidem prius. Qui postq; se tanta gloriæ cupidi-
tate illusos uident, hominem quoq; ex insidiis adoro-
ti in Dei contemptum illicere nituntur, atq; eodem
quo ipsi perierant ueneno perdere. Ibi tamen, ab
ibi inquam, miser homo uana istac gloriæ cupidi-
tate circumuentus, dum se sperat æqualem similitēq;
fore Deo, uiolato Dei præcepto infinitis calamita-
tibus obruitur, fitq; eius longe miserrima condicio.
Quid tandem? Nonne ueteres illi doctissimi orato-
res, Philosophi & Poetæ harum rerum uesana cupi-
ditate laborauere? Quanquam enim in hoc ferè
conuenerint omnes, quod summum omnium rerum
Deum aliquem esse non negerint: huc tamen omnis
eorum cura ac labor dirigebatur. Non, quo huic
placere

PARABOLA.

placentererentur, sed mundo. Vtq; cum admiratione hominum honoribus digni iudicarentur, merebanturq;, non solum quoad uerentur summis affici honoribus: uerum etiam post mortem eternam posteris sui memoriam relinquere, ut tandem per hanc famam immortalem, ipsi tanquam Dij immortales colerentur: putabant enim multi in hominū esse sitū potestate quod uellent deos efficere. Quod autem eorum nonnulli mundum despiciere uidebatur in solitudine uitam agentes spretis diuitiis atq; honoribus: istuc ipsum faciebant uolentes hoc excellentiores aliis uideri, quod spernerent ea quæ uulgus mirari solet. Aut quia cōpertum habebant nequaquā sese perfectam ueri cognitionem (in qua pleriq; totam consumebāt etatem) assequi posse, tantisper dū animus esset harum rerum curis impeditus. Item quod nonnulli à gloriæ cupiditate temperandum præciperent, id ferè faciebant, quia non alia ratione gloria facilius quàm fugiendo assequi solet. Item quod à uitiiis temperabant, affectantes prudentiam, iusticiam, fortitudinem, & temperantiam: hoc ipsum faciebant quia uirum talibus uirtutibus præstantem uulgus hominum mirari solet. Atq; adeo minus mirum est in hac uana gloriæ cupiditate aberrasse ethnicos, quum sint uel hoc sæculo inter Christianos haud uulgari eruditione ui-

PARABOLA.

ri quos uideo in hoc ita delirare, ut uel istuc magnificum esse ducāt, quod nomina eorum quibus gratificari uolunt, suis libris studiose ingerant, quo pos sint perpetuo inter mortales memorari. Atque ediuerso sunt nonnulli ingenio tam parū uirili, qui hoc uel quouis beneficio præferant, gratulantes interim sibi tanquā præclarum quiddam assecuti, quid quæso puerilius, aut quid hac persuasione dementius? Nam quid proderit homini mortuo leuis illa nominis sui commemoratio? Meruit hanc auarus ille diues, meruit & Iudas ille proditor atq; mercator pessimus, aliiq; itidem eiusdem generis plurimi. Sed nū hinc perpetuo cruciatui uel minimum solatium sperare possent? E diuerso uerò. Num sacratissima uirgini Mariæ uel minimum gaudij augmentum adde repossit istuc si nihil præter immortalem mortalibus sui nominis memoriā reliquisset? Num beato Petro? Num Paulo? Num cui aliorum diuorum? Neque uerò adeo sum imperitus rerum, ut nesciam utriusq; generis hominum damnatorum iuxta & beatorum posteris prodesse memoriā: quod horum exemplo ad iusticiæ cultum alliciamur, illorum uerò à uitiiis absterreamur. Prodest & ignauæ iuuentuti doctissimi cuiusq; memoria uel hoc solo nomine, quòd animi ad socordiæ fugam ac scientiæ cupiditatem incitentur. Sed illud molestum quod pleriq; studiis scientiæ

PARABOLA.

entia incumbentes, eo stulticia incidant, ut omnem cogitationem, spem, laborem hac referant, quo deo functis sibi quasi rerum gestarum mercedem æternam parēt nominis sui famam. Quid enim stultius, quam eam suscepti laboris sperare mercedem unde nihil neque uoluptatis neq; commodi sis consequuturus? Neque eo minori reprehensione digni, quod hac in re Ciceronē, Virgilium, Horatium, Plinium, aliosq; immunos, doctissimosq; uiros autores habeāt, imò uerò hoc magis culpandi quòd horum hac in re errori ne dicam autoritati, nimiū tribuant, negligētes interim diuinam illam Pauli, Petri, Chrysofomi, Augustini, Hieronymi, Ambrosij atq; aliorū huiusmodi autoritatem, prædictis omnibus longè antepone-
dam, quos nulla (ut credo) gloriæ terrestri appetitio: sed diuino ardore flagrans illa euangelisandi, atque erranti populo ueram salutis æternæ uiam monstrādi cupiditas, ad inexplicabile laborum subeundum onus instigauit. qui dum nunc optata laborum suorum mercede perfruuntur, nihilominus eam quam multi remis (quod aiunt) & uelis sequuntur, æternam apud posteros nominis sui memoriam reliquerunt. horum igitur charissimi quàm ethnicorum sit longè potior autoritas: demusq; operam ut studiorum nostrorum aliquis emergat reip. fructus, quo possit quisquam euadere melior & ad bene beateq;

PARABOLA.

uiuendum instructior. Neq; tam perituram nostris laboribus quàm perpetuam illam regni cœlestis gloriam appetamus mercedem. quo fiet ut simul assequamur utramq;. Postremo uero nonne hæc eadem arma sunt quibus ipsum cœlorū regem Iesum Christum Dominum nostrum adortus est in deserto diabolus? Quid enim aliud sibi uolūt hæc uerba si filius Dei es conuerte hos lapides in panem: atq; itidem illa, si filius Dei es mitte te deorsum, quàm ut hac gloriæ cupiditate ductus temere ostenderet potentiam suam atq; originis suæ claritatem? Quid item illa? hæc omnia tibi dabo &c. aliud, nisi ut animum eius diuitiarum cupiditatibus irretiret. Satin' hic aperte docemur diaboli insidias? primaq; hæc eius esse arma quibus nos potissimum adoritur ab adolescentia? ut ab his cautius prudētiusq; nobis cauereamus, Christi exemplo præmoniti. Sed hæc hæctenus.

Cū sit igitur manifestum hominem ex duabus potissimum consistere partibus, corpore scilicet, & anima: sintq; corpori tuendo præpositi, reges, atq; imperatores. Animæ uero pōtiffices, cardinales, atq; episcopi: horum partes præcipuæ sunt, ut quanto est anima corpore nobilior, tanto maiorē adhibeāt diligētiam ut hæc ab omni impetu ac perturbatiōe secura sit, quo liberè possit Dei seruitio, tota uacare. quippe quæ ad hoc solum creata sit. Illis uero præter cæ-

tera

PARABOLA:

terra adnitendum, ut à nimis imperandi cupiditatibus (quæ multarum plerumq; calamitatum caussæ existere solent) sint liberi. Quarum rerum ardorem si quando principum animos occupasse pōtifex, aut episcopus, aut cardinalis intelligat, diuini sermonis fonte (si fieri possit) restringat. Ac sedulo utrinq; tam perniciosam reip. pestē omni ratiōe fugere suadeat. Aut si tanta cui insit bella gerendi libido: ea potius in Christiani nominis hostes expleatur. Nec tam pugnādi aut regnandi animo ad hoc profisciscatur, quàm ut Christi (non suo) imperio omnia terrarum regna subiiciantur. atq; in iis quibus nūc exulat regionibus altissimum eius nomen coli, uenerari, atq; ad sidera tolli incipiat, fiatq; unum ouile atq; unus omnium pastor Christus. Proinde satē baud parua salutis humane portio est pontificem habere solertem, pacis ac cōcordiæ totius reip. Christianæ amatorem ac defensorem prudentissimum, ac uiam Domini sedulo ambulantem. Qualem fuisse inter cæteros Ioiadam pontificem Hierosolymitanum ex sacris literis accepimus. qui tanta prudentia cuncta administrabat, ut tantisper dum uiueret, fecerit rex Iuda Ioas quod rectum est coram Domino. A quo post mortem Ioiadæ non solum ipse, sed & omnis populus cum eo continuo recessit, derelictōq; Domino Deo patrum suorum seruluit idolis. 2 Paralip. 24.

PARABOLA.

Meminerint autem ij utriusq; generis superiores,
 quanquam aliis præfecti sint, nihilo tamē minus di-
 uino sese subditos esse imperio, iis quibus imperant
 ipsi : Nec sufficit eos operam dare ut à rep. quam
 gerunt quàm maxime absint uitia, uirtutes, atq; ope-
 ra iusticiæ dominantur: Sed interim maxime curare
 debent ut seipso à uitiorum contagiis illæsos seruent
 uirtutibus quotidie magis ac magis ornentur, uel
 hoc nomine quod efficacissimum genus adhortati-
 onis sit, facere ipsos perfectos quæ à subditis fieri
 uolunt. Quid autē proficiunt si uel omnes sibi com-
 missas oues Christo lucrifaciant, propria autem
 animæ iacturâ interim patiatur. Perinde istuc esset
 ac si quis alienum agrum colendum suscipiat, atque
 in eo uel optime suo fungatur officio: proprium au-
 tem interim habeat derelictui. Quocirca pulchrè
 huiusrei admonentur quicumque populis præesse
 studēt Sapient. 6. his uerbis. Præbete aures uos qui
 continetis multitudines, & placetis uobis in tur-
 bis nationum, quoniam data est à Domino potestas
 uobis, & uirtus ab altissimo: qui interrogabit opera
 uestra, & cogitationes scrutabitur. Quoniam quum
 essetis ministri regni eius, non rectè iudicastis, nec
 custodistis legem iusticiæ, neq; secundum uoluntatē
 Dei ambulastis. Non minor igitur bis quàm nobis
 aduigilandi cura incumbit ne inopinantes à Do-
minit

PARABOLA.

mino opprimantur. Quin potius duplex illis labor est. Debent enim & reip. & propriae salutis ratione habere, quo & grauius etiam iudicium portaturi sunt, iuxta illud sapientiae. 6. Iudicium durissimum in his qui praesunt fiet. Sunt enim speculatores Ecclesiae, qui (ut ait Dominus) si uiderint gladium uenientem, & non insonuerint buccina, & populus se non custodierit, ueneritque gladius & tulerit de eis animam, Ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatorum requiram. Quod tamen si de spiritualibus speculatoribus potissimum dixisse Dominus uideri possit: ego tamen in secularibus quoque locum habere existimo. Qui nisi gladio iustitiae ac crebris praecorum clamoribus sceleratos poenae metu à uitiis absterreat summamque in perquirendis atque apprehendendis impiis impendant diligentiam: paulatim tanta irreptura est peccandi securitas ut, & iustorum mores corrumpantur, quorum sanguis de manu secularium speculatorum requiratur. Quod utinam in animum inducere queant homines. Certe non solum non ita ut nunc expeterentur imperia, sed & multi deponerent, multi etiam oblata non acciperent, Nec ultra esset tanta inter eos honorum contentio, sed expectaret quisque (qui olim nostris mos erat maioribus) donec à Domino per populum, in praefectum suae

PARABOLA.

Spiritualem siue ſecularem eligeretur.

Post hæc autem ostendendum in neutro hominum genere esse quenquam cui præ cæteris prærogatiuæ quicquam indulgeatur. De moriendi enim atq; nascendi perpetua illa uiciſſitudine uanum fore hic multa dicere uisum est. quæ tam aperte uerbis nequit declarari unquam, quin re atq; experientia sit omnibus longe manifestior, atq; ita omnino se habet ut dicit Ecclesiasticus. 14. Omnis caro sicut fœnum ueterascit, & sicut folium fructificat in arbore utridi, alia generantur, alia deiciuntur sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur & alia nascitur. Nullus est igitur apud Dominum personarum respectus. Neq; enim plus indulget sacerdotibus quàm agricolis aut caligariis aut calcariis. Neq; Pontificibus aut cardinalibus aut Episcopis plus indulget quàm regibus: aut Imperatoribus, aut Ducibus, aut mercatoribus. Neq; omnium pluris facit spirituales quàm ſeculares. Sed u quisque in suo uitæ genere eius mandata sedulo seruare studet, aut negligit: utq; sua sorte fruitur uirtutibus aut uitiiis deditus, ita eum aut amat aut odit. Quod equidem multis ab hinc annis persuasum esse hominibus optarem, meliuscule (ni fallor) res ſeſumana haberent. Tanto enim errore, tantaq; mentis insania uulgus hominum laborat: ut uix quisq;

exista.

PARABOLA.

existat parens, qui non ita cogitare uideatur: Nunquam sese cœlestis regni fore participem, nisi filiū habeat sacerdotem. Ac tum demum beatum se quisque putat atque in tuto rem esse quum hoc assequutus sit. Qua in re multi adeo falsi sunt ut quam sibi sperabant fore causam salutis, fuerit & ipsis & liberis extremi causae exitij. Quamobrem quo & tutius paulò & circumspectius in utroque uitæ genere agatur, multoque minus habituri sint scelerati quod rodant atque ad calumniam rapiant offensi. Non abs re fuerit hoc mali (si modo possibile sit) ad salutem conuertere. Solent enim parentes unum alium quem ex liberis aut plures nonnunquam sacerdotio destinare, plerique autem fortunæ tenuioris quam ut ualeant (nonnulli etiam agrestioris ingenij aut tenacioris quam ut uelint) scholastico precio multum impendere, indoctos planè ac rudes nonnunquam à rastris ad sacerdotium agunt. Hoc (nisi fortasse aliqua utilitatis ratio suadeat) extremae profecto dementiæ est. Ait enim Dominus Ezechielis. 44. Populum meum docebunt sacerdotes quid sit inter sanctum & pollutum, & inter mundum & immundum ostendent eis. Quomodo autem docebunt id quod ignorant ipsi? Quo circa probe, Ecclesiasticus. 25. Quam speciosum, inquit, Caniciei iudiciū, & presbyteris cognoscere consiliū. Quis est enim (ut alia

PARABOLA.

omittam) sacerdos tam indoctus, qui hodie confessoris partes sibi uendicare uereatur? Tum (quod est multo omnium miserrimum) unicus sit indoctus confessor, ad hunc nescio qua fiducia omnes ferme confluunt indocti, tanquam aegroti qui sese ignauo malunt committere medico quàm perito. Atq; ita fit, ut imperita multitudo in eadem perpetuo habeat ignorantia, contra quam confessio potissimum instituta est. Nam qui fieri potest, ut is quenquam recte instruat, qui sit ipse male instructus: aut baboat consilij copiam cui sit scientiæ inopia? Alij uero in hoc magnam rei familiaris partem exhauriunt, ut erudiantur, quod sane iusta omnino reprehensione careret, si modo aliquanto consultius moderatiusq; fieret. Ac nisi parentes ita planè in animum inducere uiderentur satius esse carere pecunia quàm filio sacerdote. Proinde quisquis sit ille pater qui cupiat filium ad sacerdotij dignitatem promoueri, imprimis perspecto omnium ingenio (si quidem plures habeat) deliget eum quem arbitratur esse indolis omnium optima. Hunc ante omnia doceat cœlestia appetere, & quicquid est terrestrium rerum contempnere, tradatq; eum præceptori, moribus ac disciplinis quàm optimis imbuendum à puero. Tandem autem ubi fuerit iam annis firmior ætas, tum demùm eius animum ad sacerdotium aut alterum uitæ ge-

PARABOLA.

*mus exploret, qui propter etatis inconstantia, ante
 ea omnino cognosci nequit. Nec subito patrio coa-
 ctus parere arbitrio in alterutrum uita genus praeci-
 pitetur. Quo neq; ulla capitalior pestis anima-
 bus afferi potest. Neq; alia res nuper nobis tot
 scandala genuit, tanquam malis hominibus calum-
 niandi oportunitate dedit. Neq; enim essent hodie
 tam multi mali sacerdotes: nisi indies nimia paren-
 tum inhumanitate sacerdotium capeffere cogeren-
 tur inuiti. Nec tamen protinus omnis illi quaecunq;
 libet faciendi detur licentia. Nondum enim satis
 perspicit ea etas quae recta sunt aut praua, magisq;
 semper appetit ea quae spectant ad libidinem quam
 ad salutem. Sed longè melius prudentiusq; facturus
 est parens, si propositis ob. oculos tam sacerdotij
 quam matrimonij commodis pariter & incommodis,
 spacium illi concedat quem potissimum uita cursum
 sequi uelit deliberadi. In qua deliberatione ad pro-
 priam naturam non ad parentis immoderatam libidine
 omne consilium conferre debet. Qua in re multum
 mali his temporibus in exemplo est. Solent enim pas-
 sim in sacerdotium praecipitari uixdum ephebia
 transgressi. Solentq; illis magis semper proponi
 matrimonij incommoda quam sacerdotij pericula.
 Proinde uero filiorum sit principio curare ne teme-
 re parentibus aduersentur. Quoties autem fit (quod
 plerum*

PARABOLA.

plerunq; accidere solet) ut parentes instantius ur̄o
geant, uelintq; eos ad sacerdotiū capeſſendū uel ino
uitos cogere: ſi refragetur animus parentū conſi
lio, nec ſibi poſſe uidētur propter uitū aliquod na
tura uitā agere ſacerdotio dignā. Imprimis uicioſā
illam naturā corrigere ſtudeant, ac quantū poſſint
animū ad ſacerdotiū applicent, ſed ſi id nō poſſit:
potior ſit eis ſua ſalus q̄ parentū inconfulta conſi
lia. Nec in re tam periculofa quicquam uereri opor
tet parentibus reſiſtari. Qua in re diuum Franciſc
cum fortiffimum ſe exhibuiſſe accepimus, qui nullis
unquam mortalium conſiliis adduci potuit, ut ſa
cris initiaretur. Quum alioqui eſſet illi decretum
omnino à nuptiis temperare ac cœlebs uiuere. Indig
num ſe perpetuo eſtimās qui tam uenerabile, tam
que purum Eucharistiæ ſacramentum, tam uilē
ſordidoq; pectoris ſui hoſpitiū indies excipere præ
ſumeret. Cui haud minorem quiſq; noſtrum debet
honorem ac reuerentiam, quā ſi unigenitum Dei
filium Ieſum Chriſtum in ſumma maiestate cœlitus
deſcendere uideret, quippe qui ſub iſto panis inuo
lucro non minus uiuus ac potens latet, quā eſt in
regno cœleſti ad dexteram patris reſidens cunctaq;
gubernans. Huius igitur exemplo diſcite ō adole
ſcentes, quā non ſit parua res fungi ſacerdotio.
Neq; id contemnite, ſed reueremini, quod uobis fa
ctū

PARABOLA.

Et erit multo facilius, si iuxta Pauli suadum quisque sese probè exploret priusquam de pane illo sumere præsumat. Semperque hæc eius dicta animo obuersentur: *Qui manducat indigne iudicium sibi manducat.* 1. Corinth. 11.

Sed duo hic forsitan quærenda sunt. Imprimis, Num Dominus plus uideatur fauere diuitibus atque opulentis in summa uoluptate ac rerum omnium affluentia uitam agentibus, quàm pauperibus atque inopibus in summa ægestate ac miseria uiuentibus. Non placet. Quamuis enim tam paupertatem quàm diuitias largiatur Dominus, iuxta illud. Dominus pauperem facit & ditat, humiliat, & subleuat, 1. Regum. 2. Quum tamen nihilo pluris sint in conspectu eius diuitiæ quàm paupertas: falso igitur uidebitur uni plus indulgere quàm alteri, eòque huic diuitias, alteri uero paupertatem tribuat. Pusillum enim & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cure de omnibus Sapientiæ. 6. Benedicitque omnibus qui timent Dominum pusillis cum maioribus. Psal. 113. Porro autem quod nunc temporis unum præstantius atque eligibilius altero uideatur, Id ex hominum consuetudine ortum esse constat: quod nobis rerum paulò altius repetito exordio declarandum est latius. In principio enim quum creasset Deus cælum & terram, erat terra tãquam uacans quæ dâ
hæc

PARABOLA.

hereditas, in cuius possessionem à Domino Deo missus est Adam, cunctis eius (dempto arboris scientiæ boni & mali) fruiturus fructibus. Aucta uero Adæ familia, liberi eius separatim habitare ac per paria quoq; coniungi cœpere, non quod ulla adhuc esset diuitiarum contentio aut controuersia, sed quia numerus eorum quotidie magis ac magis crescendo tantus euasit, ut aptè una domo capi non potuissent. Studebat enim quisque cum suo coniuge liberis operam dare, adeo ut hæ tandem familiæ ita auctæ, in alios atq; alias rursus in infinitum diuiderentur, ac latius quotidie dispergerentur. Necdum quicquam erat alicui proprium. Neque Reges, neq; Imperatores, neque lex ulla. Postquam autem hominum multitudo in infinitum fermè excreuisset, ac bonam totius terræ partem occupasset: consentaneum fore uisum est præfectos cōstituere quibus reipublicæ administratio atque imperandi potestas committeretur. ea demum lege ut neque constituerent neq; edicto quicquam præciperent, nisi prius populum consuluissent, æquum ne uideretur an iniquum, honestum an turpe, quod constituere uellent. Tum primum homicidium legibus prohiberi cœptū, atque incestæ nuptiæ primum à legitimis diuisæ. Nam antea fratres sororibus, patres filiabus coniungi licebat, nec ullum erat illicitum matrimoniū.

PARABOLA.

Vbi autem uiderent homines horum superiorum institutis honestam quandam ac liberalem uiuendi consuetudinem inductam esse, nec tantam hominum multitudinem commode in unum conuocari posse quoties esset sancienda lex, tandem eis liberam quiduis imperandi ac prohibendi potestatem tradidere, ita ut non esset illis ultra necesse populum consulere. Tum denique factum, ut totus terrarum orbis in regna, imperia, ac deinceps in singulas singulis partes diuisus sit qui antea fuerat communis. Tum demum constitutum, ut quisque sua sorte contentus, alterius partem nec ut nec dolo diminueret. Necdum emendandi aut uendendi contractus inuenti: sed permutationibus negotium omne perficiebatur. Nondum enim erat nummorum usus, sed quia non semper (ut inquit Iustinianus) nec facile concurrebat, ut quum tu haberes quod ego desiderarem inuicem haberem quod tu accipere uelles, electa materia est cuius publica ac perpetua aestimatio difficultatibus permutationum aequalitate quantitatis subueniret. Hinc nummos cudi iussum, ut his omnia quibus egerent homines compararentur. Tum demum coepit quisque tanta pecuniarum auiditate flagrare, ut nihil pensi haberet quonam pacto eas sibi pararet, quales adhuc hodie passim existunt plurimi. Ex qua tandem pecuniarum auiditate nata est inuidia, quantoque ma-

PARABOLA.

ior erat diuitiarum copia, tanto magis crescebat in dies plura habendi libido. Vnde imprimis cœpere Reges atq; Imperatores inter se dimicare ac ferro experiri quis eorum solus regnaret. Hinc castra utrinq; ædificari cœpta, atq; hominum conuenticula muro ac fossa cingi, quo tutiores essent ab hostium incurfibus. Procedente uero tempore quum multi sua bona aut ui hostium, aut intemperãtia aut prodigalitate, aut alia ratione amitterent, atq; alij ediuerso aut dolo aut ui ab aliis eripiendo, aut parsimonia rem familiarem exaggerarent, ubi prius erat æqua omnium condicio, nata est hinc sortium omnis inæqualitas. Tum demum seruitutes, multaq; alia introducta sunt mala, atq; alius diues, alius pauper, uocari cœpit. Postquam autem (uel salustio teste) diuitiæ honori esse cœpere, & eas gloria, imperium, potentia sequebantur: paupertas probro haberi cœpit. Quod si eadem hæc sequerentur inopiam, colereturq; magis pauper quàm diues: haud minori studio appeteretur paupertas, quàm nunc diuitiæ, tanta inuasit homines gloriæ cupiditas. Manifestum est igitur in conspectu Domini diuitias nihilo esse potiores inopia, neque has uni largitur potius quàm alteri, quod sint meliores aut deteriores. Sed iuxta Euangelicam parabolam tribuit unicuiq; secundum propriam uirtutē suam: uni duo alteri

PARABOLA.

alteri quinque minas, alteri uero unam. hoc est uni maiores diuitias, alteri minores: uni grauiorē paupertatem, alteri leuiorem. Domini enim est terra, & plenitudo eius. Cur ergo non liceat ei omnia sua pro suo nobis arbitrio impartiri. Quis est qui ei resistere possit? Proinde sanè nostrū est partes nobis à Domino datas æquo animo accipere. curareq; ne eis abutamur. Neq; similes simus seruis obmurmuranti- bus Domino suo ac dicentibus, Cur me in grauius opus constituisti quàm conseruum meum, aut cur mihi duriores partes dedisti quàm illi? Sic enim li- bet ei qui dominatur cūctis dominantibus. Nos ope- ram demus ne quis ei obmurmuret unquam. Sed ad- nitatur quisq; sedulo incumbens operi sibi dato: Id- que adeo animo lubenti ac beneuolo. Nihil enim ni- si uerba obmurmurando lucrifaciet sibi. Porro autem quod si hic diues donaretur diuitiis, ut laute ac delicate in summo ocio ac uoluptate uitā agat non minus postea sempiternis fruiturus bonis: pau- per uero inopia, ut hic in summa rerum omnium ege- state ac multis calamitatibus uiuat, non minus æternis miseriis in futuro seculo cruciandus: facile uidet quisq; quàm esset pauperis detestanda con- dicio. Sin autem hic diuiti daretur omnibus suis de- sideriis satisfacere, eo omne ut in futuro seculo bo- nis careat sempiternis: pauperi uero miseras pati,

D ut in

PARABOLA.

ut in futuro sæculo sempiternis bonis bectur: Ita
 quoq; fieret ut plus uni indulgeretur quàm alteri.
 Quanquam enim uicissim alteri uoluptatem seque-
 retur luctus, alteri uero contra luctum sequeretur
 uoluptas: Esset tamē eius sors longe opt. abilior qui
 pro trāsitoria ac breui miseria consequeretur æter-
 num gaudium, Multoq; miserabilior alterius qui
 pro breui ac uana uoluptate sortiretur æternam mi-
 seriam. Sic igitur res habet, Quæcunq; nobis largi-
 tur Dominus, ea tanquam instrumenta quædam lar-
 gitur, quibus æternam nobis paremus gloriam. Di-
 uiti quidē diuitias, ut eas ad beneficentiã cōferens
 do eam consequatur. Pauperi uero egestatem atq;
 inopiam, ut per tolerantia suam eandem consequi
 mereatur. Atque eodem ferè sese res habet modo in
 fœlicitate & infœlicitate, rebus aduersis ac prof-
 peris atq; aliis donis. Neque facilius uitã æternam
 assequere diuitiis quàm inopia, nec contra facilius
 inopia quàm diuitiis. Quemadmodum in scholis ubi
 tam ægeni quàm diuites uersantur discipuli. Nihilò
 magis proficiunt diuites ægenis, nec contra ægeni
 diuitibus. neque enim paupertas quicquam, neq;
 diuitiæ profunt aut obsunt ad discendam lectiõem.
 Sed si (cæteris paribus) uterq; parem discendæ le-
 ctioni impenderit diligentiam: fiet ut neuter altero
 rectius lectiõem calleat. Contigit autem nonnunq;

PARABOLA.

ut diues condemnatus sit, qui fortasse uitam adeptus esset pauper: utq; inops æterna morte mulctatus sit, qui fortasse pœnam hanc nunquam incurrisset diues. At neque paupertas tamen neq; diuitiæ huius rei culpandæ sunt, sed is homo qui res prosperas aut aduersas immoderate ferens, aut inopia, aut diuitiis suis abutitur. haud secus quàm homo ebrius qui homicidium, aut aliud flagitium commisit, quanquam id fortasse sobrius nūquam perpetrasset: Minime tamen unum culpari debet, sed ipse homo qui per intemperantiam suam uino abutitur. Quocirca haud inepte sanè Terentianus ille Chremes. Ea inquit quæ quidem in homine dicuntur bona, parentes, amici, genus, diuitiæ, &c. perinde sunt ut illius animus qui ea possidet. qui uti scit, ei bona: ei qui non utitur recte, mala. Hinc est quod in euangelio haud citra exprobrationem auaro obicitur. Recordare fili quod ceperis bona tua in uita tua: & Lazarus similiter mala. Nunc hic solatio fruitur: tu uerò cruciaris. Luc. 16. quasi dicat. Vide miser quo te induxerint, quãtãq; mala pararint tuæ tibi diuitiæ ac facultates, quæ tibi nimis bona uidebantur in uita, quibusq; in summis deliciis abutebare. Lazarouero suæ calamitates (quæ uulgo ab hominibus mala haberi solent) quas tam forti animo passus est in uita, sempiterna bona pararunt. Pro-

PARABOLA.

*Inde uero Dominus Deus noster qui in altis habitat
 altissimus maximè seipsum humiliare, atq; ille ipse
 cuius sunt omnes diuitiæ cunctaq; Regum sceptræ
 pauper fieri uoluit. Diuites quidem suo monens ex
 emplo, ut quantūuis magnis polleant facultatibus,
 semper pauperes sint spiritu, ac misereantur pau-
 perum. Atque etiam si ad sydera usq; exaltentur,
 ipsi sese semper humiliant. Pauperes uero ne in per-
 sequutionibus calamitatibusq; suis aut animum des-
 spondeant, aut blasphement: dum uident illustrissi-
 mum cœlcrum regem spretis diuitiis, elegisse ino-
 piam, atq; ut quoties propter inopiam cōtemni se à
 mundo moleste ferunt: cogitent se à Domino mino-
 re cōtemni, qui & ipse contēptus, spretus, irrisus,
 atq; odio habitus est multisq; calamitatibus pre-
 sesus. Quod & aliàs inter cætera uoluisse Dominum
 solatio esse oppressis ipse satis indicat discipulis
 suis, dicens. Si mundus uos odit: Scitote quòd me uos
 bis priorem odio habuerit. Io. 15. Atq; hæc quidem
 ipsa est ratio cur Dominus noster Iesus Cbristus di-
 uitibus interminetur, dicens. Væ uobis diuitibus
 &c. Nō quòd eis magis maledicat, aut contēnat eos
 magis quàm pauperes. Sed ut his minis territi, sedu-
 lo fugiant prodigalitatem, auariciam, fastidium,
 superbiam, & arrogantiam: ac per beneficentiam
 suam cœlesti consortio iungi mereantur. Pauperes*

uero

PARABOLA:

*uero blandius alloquens consolatur his dictis, Beati
 pauperes &c. Non quod illis potius quam diuitibus
 cœleste regnum polliceatur, sed uti istoc solatio
 exciti caueant impatientiam, desperationemque,
 ac tolerantia suæ uitam æternam studeant habere
 mercedem. Neq; uero mirū uideri debet, quod dum
 uult omnes ad uitam reducere, unum minus urgeat:
 alterum uero blanditiis ac promissis alliciat. Com-
 pertum enim habemus diuitias plerunq; comitari
 arrogantiam, paupertati uero uicinam esse intol-
 rantiam, unde optimè precatur Ecclesiastes .30.
 Mendicitatem inquires & diuitias ne dederis mi-
 bi, tribue tantum uictui meo necessaria, ne fortè sa-
 tiatus illiciar ad negandum, & dicam quis est Do-
 minus? Aut ægestate compulsus furer & periurem
 nomen Dei mei. Si autem opibus diuitum accede-
 ret promissio bonorum cœlestium: profecto arro-
 gantia maius quoddam fomentū suppeditari, atq; oleū
 (quod aiunt) camino addi uideretur. Pauperi uero
 si præter calamitatē atq; miseriam adderentur mi-
 næ: uideretur irritari magis & ad desperationem
 furoremq; prouocari. Atq; hæc quidem hæctenus.*

*Secundo uero inuestigandum uidetur. Quum sit
 diuinæ gratiæ quicquid sumus aut possumus, num
 uni plus gratiæ tribuat Dominus quam alteri, ma-
 gis hunc ad salutem trabens quam illum. Quoniam*

PARABOLA.

enim pacto aliter fieri posse uidetur nonnullos uel ab ipsa statim adolescentia ad ea quæ recta sunt coram Domino applicare se, alios autē non itidem? ne hoc quidem placet. Est enim istæ hominum culpa, non Dei, qui æquam omnibus impartit gratiam, atq; ab ipsa statim adolescentia pari gratia nos omnes extimulat, uocatq; noctes atq; dies ad facienda ea quæ ducunt ad salutem. Sed hanc gratiam multi oblatam negligunt magis diligentes tenebras quàm lucem. Alij sese præbent gratiæ, totisq; uiribus nituntur ad ea ad quæ uocat gratia, quibus sedulo adnitētib; cooperatur Dominus, additq; constantiam ac robur. Alij uerò peccatis corrupti, ab eo reiecti sunt, eoq; nullum ferre possunt fructum, nec quicquam boni agere. Sicut enim palme non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in uite (ut inquit Dominus, Ioan. 15.) Ita nec nos nisi in eo manserimus. Nunq̄ tamē desinit Dominus uocare illos, atque iterum ad se ut redeant mone-
 nere. Quinimò ne expulsus quidem recedit, sed ante ostium manet pulsans, ut ei aperiatur. Minime igitur Domino imputandum quod nonnulli decem aut duodecim aut plures annos, nonnunquam etiam totam uitam transigant, iniquitatibus usq; adeo inuoluti, ut ne in animum quidem inducere queant aliter esse instituendam uitam. Nam ut ad-

uersa

PARABOLA.

uersarius ille noster diabolus perpetuo nos nititur impellere ad praua: ita ediuerso seruator noster Iesus Christus nunquā desinit uocare ad ea quæ recta sunt. Quoniā autē omnes ingenita quadam fragilitate magis appetimus uana quàm cœlestia: fit uti facilius spiritui maligno auscultemus quàm diuino, quippe qui nil nisi uoluptatem, ociū, ac delicias & cætera quibus carnem haud ignorat delectari plurimum ob oculos ponat, atq; his rebus adeo hominum mentes commouet obtunditq; ut salutem planè obliuiscantur suam, negligentq; ad eandem Dei extimulantem gratiam. Hoc igitur pacto fieri solet, ut alios aliis longe melliorē uitam agere uideamus, non quia plus gratiæ acceperint à Domino: sed quia magis sese applicant ad ea ad quæ uocat spiritus sancti sibilus.

Atqui hic mihi obstinate (ut solet) ab hæreticis nostris occurritur, dicentibus haud ita sese rem habere ut dixi, nec esse in hominis arbitrio situm applicare se ad opera bona uel auertere, sed ut cætera omnia, ita & hoc fieri ex mera necessitate. Proinde & Lutere (ad te enim sermo flectendus est, qui es huius sectæ auctor) hic mihi optem banc tuam interpretari sententiam, quam ne tui quidem sectatores intelligere possunt. Dicunt quidem certe intelligere se: sed re parum probant.

PARABOLA.

*(non sophisticis) rationibus tecū agere. Quando ita
 affirmas omnia fieri ex necessitate, uin' tu aliquam
 esse necessitatem: cui uel ipse Deus parere debeat?
 Mihi sanè ita uidetur, nam si omnia fiunt necessa-
 rio, non potest Deus non permittere quin ita fiant,
 quod enim fieri necesse est, id idem non fieri impos-
 sibile est. Nequaquam inquires fortasse, sed ita istuc
 intelligi uolo (quemadmodum & aliàs mihi à tuis
 interpretatum fuit) Omnia fiunt ex necessitate, id est
 fato quodam, diuinoq; Dei iudicio. Quæ enim Domi-
 nus fieri uult, necesse est ut fiant, quæ autem fieri
 non uult ea fieri impossibile est. Probè. Sed istuc ip-
 sum non satis intelligo. Si enim ita intelligas. Omnia
 fieri iudicio Dei, id est, diuina eius uoluntate per-
 mittente, quasi nihil fiat quod non facillimè à Domi-
 no impediri posset si uellet, bona igitur opera, qui
 fiunt iudicio Dei: quæ ne uelle quidem impediri po-
 test unquam. Magnæ enim incōstantiæ foret eū qui
 nos perpetuo ad bona opera inuitat extimulatq;
 ita mutare sententiam, ut eadem impedire uellet.
 Sin uero (horum enim alterum dicendum est tibi) ita
 intelligi uelis, nihil fieri quin Deus hoc ita fieri ue-
 lit uoluntate urgente, ne hoc quidem uerum est.
 Sæpe enim Dominus tum in ueteri, tum in nouo te-
 stamento increpans atque acerrime reprehendens
 mala opera, satis indicat ei multum esse molesta,
 tantum*

PARABOLA.

tantum abest ut ea fieri uelit. Item ait Dominus
 anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Ipse autem
 non uult alicuius mortem. Igitur nec uult quemque
 peccare. Ideoq; iusti toties iniquitates suas deploro-
 rant, ueniam implorantes quod fecissent quippiam,
 quod minimè factum oportuerat. Quid enim est
 aliud dicere tibi Domine peccaui, quam fateor me
 aliquid perpetrasse uoluntati tuæ cōtrarium. Nemo
 pè mādāta tua transgressus sum, quæ tu uis seruari
 nimis. quid quæso est aliud peccare, quam facere
 quod non est faciendum? Quoniam autem modo pec-
 cat quis necessario, si omnino non est peccandum?
 Deniq; (ut tuis ipsius factis te urgeam) si omnia fiūt
 ex necessitate, quid igitur tam crebris cōultiis pon-
 tificum, episcoporum, ac sacerdotum omnium omnia
 reprehendis uicia? Ita ne obstinate necessitati, diu-
 noq; Dei iudicio resistis? Si ita Dominus omnia fieri
 uult, quin tu eos smis diuinæ uoluntati obtēperare?
 Sed dices fortasse ea quæ faciunt diuinæ uoluntati
 esse contraria eoq; merito à te reprehendi. Qui fi-
 unt igitur ea diuino iudicio? Ita ne Deus temerè suo
 ipsius arbitrio aduersatur? Quid uerbis opus est?
 Sileant leges, prætorumq; ædicta, ac suo quisq; fru-
 atur ingenio, furetur, latrocinetur, adulteretur, &
 quocunq; rapit insana libido sequatur. Quid enim
 hæc frustra minantur, si omnia ita fieri necesse sit?

PARABOLA.

Ponant reges ac magistratus omnem dominandi au-
 toritatem, nec ultra tantis reip. curis sollicitentur.
 Sileant & sceleratissimi tui cōcionatores, nec am-
 plius uerba inania fundant. Quas quæso hic nobis
 affers rationes? Ridiculas sanè ac pueriles, qualia
 sunt omnia istæc noua tuæ dogmata: quorum licet
 bonam partem perlegerim, nulla tamen inueni quæ
 non facillime uel à puero refelli possent. tantum ab-
 est ut uerum sit (quod tu impudenter gloriaris) ita
 ueras esse omnes tuas opiniones, sacrisq; rationibus
 munitas, ut nemo sit theologorum qui uel uerbo eis
 ultra obistere possit. Quo sanè (ut aliàs plurimum)
 manifestissimè ignauam prodis ingenij tui impu-
 dentiam. qui quod est uicio dandum, nō uerearis tibi
 ducere laudi. Tam dudum enim omnes quasi abie-
 cto clypeo tibi cedere uidentur, non quod inexpuga-
 nabilibus rationibus eos occideris (ut uerbis utar
 tuis): sed quod temeritatem uitare studeant. Adeo
 enim tua omnibus innotuit impudētia, atq; improba
 loquacitas, ut ob fornacis (quod dici solet) uerbis ob-
 struere facilius forè existiment, quàm te loquendo
 uincere: Sed hæc missa faciamus. Nulla enim mihi
 tecum est conuictis certandi libido: uerum hercle
 non possum non molestè ferre tuam dementiam, non
 tam quòd tu à recta aberres uia, quàm quòd in erro-
 rem nitare inducere quemuis.

Deinceps

PARABOLA.

Deinceps autem charissimi quo pacto alij oblatam gratiam negligant, alij sese gratiæ accommodent, parabola nostræ explicatio latius manifestiusq; declarabit. Existunt igitur nonnulli mortaliū, qui simulatq; hanc orbis terræ scholam ingressi sunt, uitam suam quàm optime instituire student. Quod nequaquam istoc pacto intelligi uelim, quasi sint qui simulatq; nati sunt hoc efficere nitantur. Sunt enim (ut aliàs diximus) tum corporis membra molliora q̄ ut uirtuti operam dare queant. Sed ubi boni ac mali capere discretionem incipiunt, tum demum perfecte in mundum prodire uidentur, hæctenus ignari ubi fuerint aut qua gratia huc uenerint. Talem fuisse Tobiam prophetam accepimus, qui à puero uitam Domini sedulo ambulauit, Cumq; uir factus duxisset uxorem, & ex ea filium haberet, docuit & hunc à teneris annis timere Dominum, & ab omni peccato abstinere. Tob. 1. Alij paulò ad uirtutem tardiores, principio à iuuenta falluntur illudunturq; diu miseram agentes uitam: tandem autem ubi uident tempus uelocissime præterisse propeq; horam instare extremam, atque etiam si præscriptum sibi à Domino terminum attingere daretur, parum admodum temporis superesse uitæ: tum demum resipiscunt, redeuntque in uiam, atque ita strenue opera uirtutis exercent, prioris uitæ pœnitentiam agentes,

PARABOLA.

*agentes, ut in hora mortis suæ non minus altissimo
 præceptoris satisfaciant iis qui uel à teneris annis in
 omni opere bono uersati sunt. Qualis fuit Manasse
 rex Iuda, filius Ezechia, qui postquam diu uiam
 iniquitatis ambulasset, tandem conuersus ad Domi-
 num, egit pœnitentiam, & placatus est ei Dominus
 .2. Paralipo. 33. Proinde sanè pulchre monet Esaias
 .55. dicens, Derelinquat impius uiam suam, & uir
 iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Domi-
 num, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quo-
 niam multus est ad ignoscendum. Hoc illud est
 quod diuina nobis innuit parabola Matt. 20. per
 operarios qui hora undecima in uineam uenerunt,
 die uero ad uesperam prouoluto, parem iis qui totū
 diem operati erant, receperunt mercedem. Atque
 istuc ipsum quum pluribus sacrae scripturae locis
 probari posset, tum potissimum Luc. 15. per parabolam
 de filio prodigo. Alius autem iam primum, in-
 quit, uirescit ætas mea, libere adhuc possum quæ
 meo cumq; libet animo facere, ac frui uoluptatibus.
 Dumq; ita temere fidit iuuentuti, priusquam quo se
 uerterit intelligat insperato opprimitur à Domino,
 tales nobis significari uidentur in Euangelio Mat.
 .25. per fatuas illas quinque uirgines, quæ acceptis
 lampadibus non sumpserant oleum secū. Quo in lo-
 co fidem nobis lampades, oleum uero opera bona
repra*

PARABOLA.

repræsentare uidetur, ut autem nullus est lapidum
 usus, nisi ut infuso oleo lumen præbeant: Ita inutilis
 nullaq; est fides, neque ad lumen æternæ claritatis
 perducere potest quenquam, quæ non operibus deo
 coratur. Itaq; ij fatui fidem sanè habere uidentur
 quum sint baptisati in nomine Domini Iesu Cbristi,
 & uocentur Cbristiani, sed mortuam. Dumq; nullam
 habēt temporis rationem, putantes sese satis tempe-
 stiue ubi prouectioris fuerint ætatis bona opera fa-
 cturos, eaque semper proferunt in crastinum, media
 nocte, hoc est in optima ac robustissima ætate, dum
 adhuc in medio iniquitatum suarum hærent luto
 (tota enim eorum uita nisi nox est) uenit summus
 ille sponsus atque opprimit eos imparatos. Quocir-
 ca probe ne glories, inquit, Sapiens in crastinum.
 Ignoras quid superuentura pariat dies. Prouer. 27.
 atq; idem Ecclesiasticus, Non tardes inquiring con-
 uerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.
 Subito enim ueniet ira illius, & in tempore uindictæ
 disperdet te. Eccl. 5. Porro autē alius perpetuis scor-
 tationibus, detractiōibus, ebrietatibus, aut auari-
 ciæ, aut alii quibusuis flagitiis obnoxius ætatē cōsu-
 mit. Alij deniq; uitā trāsīgūt octosi, hoc est, (si quis
 q̄ interpretari uelit) diuitiarū fortasse sat habēt, sua
 sorte cōtētī, nec ulla præmūtur auaritia, neq; luxui,
 neq; intēperantiæ, neq; luxuriæ, neq; detractiōibus,
neq;

PARABOLA.

neq; aliis huiusmodi uiciis dediti. Sed interim nihil operantur boni, uel mihi comodissime intelligi possent uidentur per seruum illum inutilem, qui domini sui pecuniam neq; abligurierat, neq; alio quouis pacto flagitiose dilapidauerat, sed saluam seruauerat donec rediisset herus suus: existimans ita sese satisfacturum domino suo. At uero quia pecunia illam ad lucrum non applicauerat, ideo iratus dominus iussit eum rapti ad tenebras exteriores. Mat. 25. Itaque summus omnium ille praeceptor uidens aliquem in octo aut iniquitatibus obstinate perseverantem, subito illum ad se. patiturq; eum in peccatis suis mori, & in aeternae caliginis pistrinum rapti, iuxta illud sapientis, nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo & aues laqueo comprehenduntur: Sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis ex templo superuenerit. Eccles. 9. hoc autem idcirco facit ut caeterorum quisq; sese sedulo corrigere nitatur, discatq; alieno cautus periculo non solum fugere mala, sed etiam facere bonum. Pestilente enim flagellato (inquit sapiens Prouerb. 19.) stultus sapientior erit. iuxta illud Esa. 26. Cum feceris iudicia tua in terra Domine, iusticiam discant habitatores orbis: Vnde & ipse Dominus supplicium sumpturus de duabus illis sororibus Oolla & Ooliba, auferam inquit scelus de terra, Et discant omnes mulieres, ne faciant

PARABOLA.

Faciant secundum scelus earum, Ezech. 23. Quod autem ait Dominus Ezech. 33. Nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius à uia & uiuat. Id nequaquam ita intelligi potest, Nolo peccatorem mortis per dñi peccato obnoxius erit, sed uolo ut uiuat donec à uia iniquitatis suæ conuertatur. Sic enim intelligendo Dominus multis argumentis manifeste uanitati argui posset. Sed ita (meo herclè iudicio) uerbum istud Domini intelligi debet. Nolo, id est, non appeto neque desidero mortem impij: sed longè malo ut conuertatur à uia & uiuat, atque adeo ita interpretari religio esset mihi, nisi ipse Dominus banc eandē sententiam. Ezechiel. 18. ita aperte eloquutus esset, ut ipse se eodem pacto interpretatus uideatur his uerbis. Nunquid uoluntatis meæ est mors impij, & non ut conuertatur à uitijs suis & uiuat? Quasi dicat tamen si repente non nunquam peccatorem adoriar, atq; opprimam inopinantem. Illud tamen minime debetis existimare meæ esse uoluntatis quasi istuc cupiam aut in eo delecter. Sed & utilitatis ratio, & mea me istuc iusticia facere cogit. Ferus enim ille præceptor est, cui cedere iuuenes uoluptati est. At ne is quidem bonus est pædagogus, qui citra ullam animaduersionē patitur eos suo in omnibus obsequi ingenio. At enim dioces farsitan fateor quidē fas esse Deū in sceleratos

ani

PARABOLA.

animaduertere. Verū quū sint tam multi peccatores flagitiosam agētes uitam, cur nō ad unū omnes subito mortis supplicio puniuntur? Nū ei qui in peccatis suis obruitur fit iniuria, quū non itidem in peccatis suis moriātur alii? Minimè sanè. Dignam enī operibus recipit mercedē. Quū nemo ignoret mortē peccatoribus constitutā esse mercedem, atq; animā quæ peccauerit morituram, Quā autē ratiōe fieri possit ut alij nō itidē omnes in peccatis suis opprimantur, hinc sciri potest. Est enim Dominus Deus non solum iustus, uerumetiam misericors. quod, nisi suoperuacū fore existimarem, multis sacræ scripturæ testimonis probare posse. Nam si sola iusticia mundum gubernaret: ne minimum quidem peccatum relinqueretur inultum, nec ullum perpetraretur mortale crimen, quod non continuo æternæ mortis supplicium sequeretur, unde usq; adeo metueretur Dominus, ut confidentiæ nullus esset locus. At uerō si sola in eo locum haberet misericordia, tunc ne grauissimū quidē peccatū puniretur unquam, liceretq; impune peccare cuilibet. Tanta namq; est eius misericordia, ut delictis omnibus quantūuis grauibus ignosceret. Quamobrem ne tanti quidem quanti nūc æstimaretur ab hominibus, nec eius præcepta seruaret quisquam. Verum enim uero quoniam hæc duo semper unā operantur, atq; unum alterius temperamento

PARABOLA.

*mento moderatur : Ita fit ut quando altissimus Dominus (iuxta illud psalmistæ. Psal. 52.) de cælo prospicit super filios hominū, ut uideat si est intelligēs aut requirens Deum, uidetq; omnes declinasse atque inutiles factos esse, nec esse qui faciat bonum : neq; omnes in peccatis suis perdat secundum suam iusticiam, neq; omnibus parcat secundum magnā illam misericordiam, sed medium tenens, partem punit, partemq; seruat. Atque hic urgebit fortasse quispiā dicens: Saltem seruatos illos plus gratiæ assequi fauere necesse est, his qui subitanea morte opprimuntur. Dicam berclè. Si paria essent omnium & benefacta, & delicta: faterer tunc uerū esse quod obicitur, dum unus euadit, alius in peccato depræbenditur: aut si quorum minor erat iniquitas, uirtus maior opprimerentur dum seruantur alij, quorum pauca erat uirtus ac copiosa iniquitas: Aut si unā cum impiis perderentur iusti. Sed quoniam Dominus diligit iustos, peccatores uero odio habet ac disperdit: atque in aliorum exemplū non nisi eos in tempore malo appræbendit qui minus promeriti, plus commeruere, iniuriam facit nemini. A deo est enim æqua uia Domini, atque ita æquis uirtutum ac uiciorum trutinator Dominus (iuxta illud Salomonis Prouerb. 16. Pondus & statèra iudicia Domini sunt) ut neque ob paucas uirtutes, si multa sint
eius*

PARABOLA.

eius scelera, tam precioso uitæ æternæ dono beatum dum existimet quenquam, neque ob pauca flagitia, si multa sit eius uirtus, tam acerbo æternæ mortis supplicio affligendum.

Sed illud fortasse cuiuspiam molestum quod dixi eadem pœna affici ociosos, qua afficiuntur in impietate deprehensi. Quanquam enim (inquit fortasse, boni nihil fecerint: quibus sint tamē innoxii qui prope qui nil mali perpetrarint, Cur tam graui supplicio plectuntur? Firmissime igitur credat quisquis ille sit quem talis scrupulus male habet, ociosos iusto Dei iudicio in ignem æternum deportari. Sciens enim bonum facere & non facienti (teste Iacobo) peccatum est illi. Hoc autem præter eum quem supra allegauimus de seruo inutili, pluribus sacra nobis scriptura locis indicauit. Præterea qui uult, inquit, Petrus uitam diligere, & dies uidere bonos, declinet à malo, & faciat bonum. 1. Pe. 3. Christus enim qui non tam redimendi quam ueram ac tutam salutis uitam nos edocendi gratia huc uenit, nonne istuc probe nobis uitæ suæ exemplo indicauit, non satis esse declinare à malo, nisi etiam fiat quod bonum est? Præter id enim quod peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius teste Petro, Nonne à puero bonus etiam operibus operam dedit? Quicumque autem uult in Christo manere, debet sicut ille ambulauit

ambula

P A R A B O L A .

ambulare. 1. Ioan. 2. Exemplum enim dedit nobis, ut quemadmodū ipse fecit, ita & nos faciamus. Non quod in nostris uiribus sitū sit ita perfecte omnia exequi ut fecit Christus, sed sufficit pro nostra uirili operam dare nos, ut eius uestigia sequamur, alioquin indigni quod eius discipuli uocemur. Non est enim discipulus supra magistrum, nec seruus maior Domino suo. O cui non lachrymas excutiat nostrū omnium misera cecitas, atque obstinata durities. Quis est hodie Christianorum fidelium qui fidem Christo datam nō fallat, aut qui eius uestigia sequi studeat. Squalent apud omnes arma Christi, atque armis nequitie ubique certatur. Vbi est enim nunc sobrietas? nonne pro ea iam dudum introducta est ebrietas omnisque intemperantia? Quum nullus sit terrarum angulus ubi non istac tanta uoracitatis insania laborarent homines, ut nullae neque comotationes, neque conuiuia celebrari queant, neque amici familiariter tractari posse uideantur nisi omnes potu obruantur prius. O dementiam. Tum & uestium quantum ubique luxus? Neque mirum, Lutherus enim noster (nouus Euangelicae lucis inuentor) hoc docet, hoc hortatur, hoc praedicat, nihil curare Deum quibus induare uestibus, aut quo uescaris cibo. Idcirco extrema esse demētia ciborum aut uestium facere delectum. Quocirca o charissimi istuc quae so dogma

PARABOLA.

priusquam recipiatis presenti animo perspicite,
 Christianum ne an potius ethnicum dicendum sit.
 Sane Epicuræum potius ac Satiricum censebitis.
 Christus enim nusquam ciborum aut uestium dele-
 ctum reprobavit. Nec tanto stomacho inuehitur in
 eos qui certis temporibus certo cibi genere utendum
 existimant? Sed hæc demum Christiana sententia
 est, quam nobis eloquitur Paulus, ad Rom. 14. his
 uerbis. Alius credit uescendum esse quibuslibet, Ali-
 us autem qui infirmus est oleribus uescitur. Qui
 uescitur, non uescentem ne despiciat, & qui non ue-
 scitur, uescentem ne iudicet. Deus enim illū assump-
 psit. Tu quis es qui iudicas de alieno famulo? Pro-
 prio Domino stat aut cadit. &c. Qui uescitur, Do-
 mino uescitur &c. Et qui non uescitur, Domino nō
 uescitur &c. Tu uero cur iudicas fratrem tuum? Vis
 detis quantum hinc distet Lutheri opinio? Paulus
 ait uescentem quibuslibet Domino uesci, ac non ue-
 scentem, Domino non uesci. Lutherus uero non sine
 calumnia Pontificum ac maiorum nostrorum om-
 nium instituta qui existimant certis temporibus à
 carniū esu temperandum, ex diametro Euangeli-
 cæ disciplinæ contrariari censet. Ab quàm temerè
 istuc iudicas Lutere, Saltem si ita in animum in-
 ducti tuum contemptis Ecclesiæ institutis citra de-
 lectum quouis tempore quibuslibet uesci: eos tamen
deride

PARABOLA.

deridere qui præceptis Ecclesiæ obtemperantes, putant certis temporibus non uescendum, baud de-
 cet. Item & uestes, facile adducor ut credam parui
 facere Dominū quo sint colore. Verum hercle nec
 istuc me fugit, colorem multis & fuisse & esse in-
 dies offendiculo, nec colorem quidē unquā, sed ip-
 sos hoies per colorē plerūq; peccare, sed nūquid ali-
 ud in uestibus quod nos Deo abomiabiles faciat præ-
 ter colorē? Sane quidē. Nam Euāgelicus ille diues à
 Domino notatus est ob nimiā uestiū mollicitē. Quid
 moror? uin tu & alia ratiōe ostēdā tua te istac pra-
 ua opiniōe falli? Quid quæso tāta laude dignū ges-
 serat Ioānes baptista, cur ipse Dominus tā magnifi-
 ca laude eū cōmendarit dicēs non solū esse prophe-
 tam, sed plus q̄ prophetam. Nec internatos mulico-
 rum surrexisse maiorē Ioanne baptista? Nisi q̄ tam
 acri cura studioq; ardenti ab omni carnali cōcupis-
 cētia, coercebat corpus, ut ferina pelle indutus, nul-
 lo nisi locustarū esu aleretur. Quid? poterat ne de-
 licatioribus & cibis & uestibus educari? Sic satis.
 Verū hercle operæ precii erat hominem ad hoc elec-
 tum, ut cunctis hominibus uiam Domini præcurrere
 ret, nō solū uerbis, sed re atq; operibus eādē demon-
 strare. Quid si nunc quispiam sic uitam institueret,
 ut pilosa pelle cinctus uoraret locustas: quot modis
 à te irrideretur, quot probris afficeretur miser?

PARABOLA.

Postremo autem charissimi (ut hæc omittam) quoties
 mutua benevolentia admonuit nos Christus? Nunc
 autem adeo exulat charitas, fraternaq; dilectio,
 ut uicinus uicino, frater fratri moliatur insidias,
 totus undiq; mundus disidiis ac seditiōibus turba-
 tur, atq; hinc mouet Euphates, mouet hinc Germa-
 nia bellū. Resipiscamus igitur o fratres charissimi
 prioris uitæ pœnitentiam agentes, ac Christi uesti-
 gia sedulo sequamur, ambulantes in omni dilectione
 ac mutua charitate. Procul absit omnis liuor, hoc
 enim præcipuum onus nobis iniunxit Dominus ut
 diligamus inuicem, sicut ipse dilexit nos. Si quis
 autem (teste Ioanne) dixerit diligo Deum, & fratrem
 suum oderit, mendax est. 1. Ioannis. 4. Proinde, in-
 quit, Paulus, Qui diligit proximum, legem exple-
 uit. Siquidem non adulterabis, non occides, non fu-
 raberis, non falsum testimonium dices, non concu-
 pisces, & si quod aliud præceptum, in hoc sermone
 summatim comprehenditur, ad Rom. 13. adeo autem
 uult Dominus regnare mutuam inter nos charitatē,
 ut nullum inimicitia uelit dare locum. Quia etiam
 si quis nobis sit aduersus aut inimicus, nō reddamus
 illi malum pro malo: sed benedicamus maledicenti,
 ac diligamus eum qui nos odit. Neque hic audiendi
 sunt, qui hoc tam asperum, naturæq; contrarium Dei
 præceptum esse censent. Negat enim Ioan. 1. Epi. 5.

præce

PARABOLA.

præcepta eius esse graua. Quin & ipse Dominus ait iugum suum suauē esse, & onus suum leuē. Cumq; sit omnium optimus, semper ad optima quæque uocat atq; allicit nos. Diabolus uero ut est ipse pessimus, ita perpetuo inuitat ad pessima. Quid autem pestilentius aut perniciosus inuidia, odio, atque inimicitia? quam diabolus naturæ aduersarius atq; omnium seditionum parens mentibus hominum perpetuo inserere laborat. E contra uero quid melius aut hominis naturæ accommodatius, q̄ caritas ac dilectio proximi, ad quam omnibus modis naturæ humane conditor ac protector, omnisq; dilectionis fons, ac princeps pacis Christus nos pellicere conatur, atque omnem inuidiam procul à nobis fugare: Quod nulla ratione facilius effici potest quàm diligendo eum q̄ nos odit, ac benefaciendo ei qui nobis male uult. Istuc autem cur tam difficile uideatur homini, per accidens (quod aiunt) fieri solet. Est enim non solum hominis naturæ aptissimum, uerum etiam facillimum, quemuis hominē diligere, ac mutua beneuolentiæ uinculo cuius sociari. Sed quando naturali expulso amore, contrariam mentibus hominum qualitatem nempe odium impressit diabolus, tum demum difficile uidetur atq; uolestū, eò quod pristinus ille ac naturalis amor iterum induci nequeat, tantisper dum odio illic locus sit.

PARABOLA.

Contraria enim simul eidem inesse nō possunt. Quocirca necesse est ut unum contrarium, alterum expellat prius, quæ quidem expulsio plerunque difficilis esse solet. Sed quò difficilius, hoc præclarior, atq; hæc eadē ratio est cur impius, qui multos annos in uia iniquitatis errauit, tam difficile ad Dominum reuerti queat. Postquam enim diabolus hominem in concupiscentiam, amorem atque admirationem harum rerum terrestrium, atq; eadem opera in Dei contemptum induxit, difficile est pristinum illum Christi amorem induere. Qui enim ex iusto inimicus Dei constituitur, necesse est iusticiam illam expellat prius, atque econtra qui ex delictis suis ad Dominū Deum suum reuerti cupit, necesse est ueterem hominem abiicere, priusquam nouum induere possit. Simul enim iustus & iniquus esse nequit, nec simul seruire Deo & mammonæ. Demus igitur operam ô charissimi ut memores nominis nostri (qui soli fideles dicimur) quemadmodum fidem habemus omnium optimam, quin potius talem præter quam nulla alia esse debeat, ita etiam in tanta uitæ integritate ac morū probitate ambulemus, ut uitam habeamus oim optimè institutam, ac fide nostra dignam. Et quemadmodum dux autorq; fidei nostræ fecit, ita etiam & nos pacem, cōcordiam, ac mansuetudinem sectemur, æquo animo seruantes maiorum nostrorum instituta

PARABOLA.

stituta, fugientes interim flagitiosam illam Lutheri
 conpirationem. Atque ita demum luceat lux fidei
 nostræ corâ omnibus hominibus, ut inde glorificetur
 Dominus noster Iesus Christus, Nec ulla sit gens
 quæ non inde iudicet fidem nostram longè omnium
 optimam, Num ignoratis quàm acerbè interminatus
 sit Dominus iis per quos fierent offendicula? Cur
 igitur nos offendiculo sumus cūctis infidelibus? Tan-
 tum enim abest ut eos in nostram fidem uitæ sinceri-
 tate pellicere conemur, ac Christo lucrifacere, ut
 maiorem illis quotidie in antiquo errore perseue-
 randi, magisq; ac magis à nostra fide abhorrendi
 demus occasionem. Quum audiant nostram fidem
 perpetuis seditionibus ac disseptatiōibus agitari: se
 uero stabili ac certa putēt fidei tranquillitate frui.

Post hæc autem animaduertendum non quoties
 peccant homines sua fulmina Christum mittere, nec
 semper impios in impietate sua apprehendere.
 Multos enim sepe uidet aut obscenis iniquitatibus
 aut turpi socordiæ deditos, quos tamen patitur ad
 extremum uitæ suæ terminum perambulare, quo quū
 perueniunt à uia sua imple ad Dominum conuersi,
 abundè ei satisfaciunt, nec ulla iniquitatū antiqua-
 rum fit mētio. Hoc enim promisit Dominus. Ezech.
 18. dicens, Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus
 peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia

PARABOLA.

præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, uita uiuet & non morietur, omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. Sin autem ne tunc quidem conuersi sint, in impietate sua morientur, mittenturq; in caminum ignis ubi nil nisi sempiternus horror, cruciatus, fletus, ac dentiũ stridor inhabitat. At nihilo tamen minus euentijse nonnunq̃ scio, ut in gratiam receptus sit moriens, qui tantisper dum uiueret, à uia impia non declinauit, quale accidisse latroni cum Domino crucifixo accepimus. Sed interim extremae dementiæ est misericordiæ Deo temere confidentem usq; in finem mala perpetrare. Perraro enim istuc accidere credo, nec unquam nisi aut nimia pœnitentia, aut precibus nimis, aut aliqua uauis ratione magna motus Dominus, magnum illi clementiæ suæ priuilegium indulgeat. Proinde pulchre monet Ecclesiasticus, dicens, Ne adicias peccatum super peccatum, & ne dicas miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo cito proximat, & in peccatores respicit ira illius Ecc. 5.

Illud autem minime prætereundũ (quoniam de bonis operibus nonnihil loquuti sumus) quod ea quæ maxime bona opera uocari solent pro temporis ratione atque operantis intentione commutantur, fiuntq; contraria, atque e contra ea quæ maxime

praua

PARABOLA.

praua uidentur, optima interdum iudicanda sunt.
 Prioris partis exempla ponit ipse Christus Mat. 6:
 uerbi gratia, Eleemosynam præstare in se quidem
 bonum opus est, At si id fiat quò uideare ab homini-
 bus, nihil minus. Orare itidem docet & hortatur
 Christus, bonum est igitur orare: at si quis in publico
 loco oret more hypocritarum, malum. Et ieiunare,
 bonum est, Sed si quis ieiunet, ut uideatur hominibus
 religiosus ac sanctus, minimè. Postremo autem auxi-
 liari proximo per se quidem bonum opus est, uerum-
 tamen ipsi Iosaphat regi Iudæ reputatum est in ma-
 lum quod impio auxilium præberet, & iis qui ode-
 runt Dominum auicidia iungeretur. 2. Paralip. 19.
 Vnde apparet nihil nobis consuetudinis esse debere
 cum emulis atq; inimicis Domini. Nec quicquàm (in
 talibus potissimum hostibus) referre arbitrari opor-
 tet, ut ne an dolis spolientur aut opprimantur iuxta
 illud poëticum, Dolus an uirtus quis in hoste requi-
 rat. Quemadmodum fecere Pueri Israel exeuntes
 Ægyptum dum suasu Domini auferrent dolo diuiti-
 as ac præcipua Gaza Ægyptiorum. Proinde ait
 Psalmista, Nonne qui oderunt te Domine, oderam?
 & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio
 oderam illos, inimici facti sunt mihi. Item (ut & al-
 terius partis exempla ponamus) uitium ne est men-
 dacium? Sane herclè, Attamè nullo pacto uerita est
sancti

PARABOLA.

*sanctissima illa mulier Iudith. Vidēs maximum inde
 reip. emerfurum commodum, multis mendaciis ac
 simulationibus hostem Holofernem fallere. Item cui
 non mala uideri posset ac diuino præcepto contras-
 ria, sui ipsius interemptio? Samson tamen inclytus
 dux puerorum Israel ac uir fortissimus, non dubita-
 uit sibi ipsi necem consciscere: quum uideret omni-
 no turpiter moriendum esse sibi, qui in uita auxilio
 spiritus sancti tam præclaras res gesserat. Non ta-
 men ex desperatione, aut malorum intolerantia id
 fecit, sed ut ij quibus mors eius erat futura uolupta-
 ti, quique post eius mortem, populum Domini mise-
 ris modis erant persequuturi, nequaquam exultarēt
 ob eius mortem, blasphemantes Deo Israel, atq; om-
 nem gratiam referentes Deo suo Dagon: sed eos unā
 secum interimeret, cui alioqui nulla erat spes eua-
 dendī, utque ediuerso populus Israel cui multum
 erat molesta tam strennui ducis amissio, expulso lu-
 etu exultaret ac gratias ageret Domino Deo Israel,
 super tā gloriosa eius morte, qui moriens tantas ho-
 stium copias interfecerat. Iudicum. 16. Eodem ani-
 mo fuit & Razias ille uir magnæ continentie, ac
 propter amorē patriæ parens Iudæorum dictus, cu-
 ius meminerunt sacre literæ. 2. Machab. 14. Qui
 quum uideret in domum suam summo impetu irruen-
 tes impios Dei aduersarios, multo satius esse duxit
 seipsum*

PARABOLA.

seipsum interimere, quàm in manus sceleratorum incidere. Non quòd illorum tyrannidem aut ulla mortis pericula formidaret: sed istuc potissimum metuens, ne dum inter illos captiuus uersaretur, muneribus aut pollicitationibus corruptus, contra Deum cœli quicquàm moliri cogeretur. Ex his igitur manifestum est reticiendam esse nimiam nonnullorum scrupulositatem (ut ita loquar) qui sentiunt potius sinendū totam aliquam remp. interire, quàm tale quippiam perpetrandum, nihil interim considerantes in sylam incidere se dum cupiunt uitare charibdim. Quando enim urget necessitas, semper è duobus malis minus est eligendū. Quod uel Caiphas ille pōtifex optime sensit, intonans satius esse hominem uel innocentem cruci affigere, quàm totam remp. interire. Quin ipse noster seruator unigenitus Dei filius Iesus Christus sua ineffabili prouidentia prouidens proditoris sui nedum corporis, sed et animæ interitū, maluit unius animæ iacturam, quàm uniuersi generis humani facere dispendium. Quis est enim imperator aut rex tam mollis tamque imprudens, qui sine ulla suorum clade cum tam acerbo hoste dimicandum putet? Aut dum id metuit totam remp. periclitari, regnumq; suum ab hostibus uastari ac ui occupari sinat. Itaq; summus ille noster omnium imperator, regumq; omnium rex, ac Dominus do-

minatus

PARABOLA.

*in*nantium uidēs sceleratissimum hostem diabolum
 totius mundi iam effectum esse principem, eumq; in-
 finitis demoniorum legionibus occupasse, neq; ig-
 norans quanta id suorum clade fieri deberet, statuit
 ipse tutissima arca relicta, propria manu cum ho-
 ste pugnaturus in hanc mundi planiciem prodire,
 plurimisq; armis oppugnare, cuius innumerabiles
 copias uel uerbo fundere ualuisset. O Deum immo-
 talem. Cui unquam mortalium cum tam acerbo ho-
 ste res fuit? quod unquam bellum susceptum grauius
 aut uehementius? quam ubi rex æternæ lucis cum
 principe tenebrarum, rex prudentissimus cum calli-
 disimo hoste congregitur? Atq; in ipso quidem pug-
 næ exordio quis erat militum Christi qui nõ ab ho-
 ste saucius abierit? dum omnes scandalū passi ducē
 suum derelinquerent? Quanta enim cura scribæ ac
 pharisæi corpus Domini è medio tollere nitebantur,
 tanto ipse studio animas omnium expugnabat. Sed
 tandem cū iam diu ancipiti dubioq; Marte pugna-
 tum esset, uidens ducem ipsum Christum omnium
 tam militum suorū præsidio destitutum, solum a deo
 strenue certare, adeoq; instanter urgere, hincinde
 hostem quatiendo, ut omnino cedere compelleretur,
 nec quicq; suis uiribus aut armis aut uenenatis ta-
 culis esse loci, adeo ut iam in proximo esse hominis
 salutem facile cõiceret: dolos, fallacias astuttasq;
meditatur

PARABOLA.

*meditatur omnes, atque huc intendit ne humanum
 genus eius seruitute eximeretur. Iudam proditorem
 ad nimium poenitentiam rapit, sperans ita fore ut
 reddito pretio, ipsa quoque merx redhiberetur. Tum
 denique uidens ne hac quidem succedere, alia aggro-
 ditur uia: Iudicis uxorem adoritur, sollicitat, angit,
 interminatur, instigat, impellit, ut suadeat marito ne
 uiri huiusce innoxij sanguine sese commacularet.
 Postremo autem quum nihil neque doli, neque uires pro-
 ficerent, superata omni eius scuitia, dux uitae uictor
 euasit. Parua autem uictoria, imprimis inferorum
 regna penetravit, quorum regem arctissimis uin-
 culis ligauit, Ea lege atque omne uti ne unquam illi
 ad superas auras esset reditio, utque eoisso deinceps
 uteretur carcere, quo olim potiebatur regno, quique
 olim Dominum Deum suum regno expellere nisus
 erat, ut fieret ipse omnium Dominus, nunc aeternam
 seruiat seruitutem, sitque non solum Deo, sed et homi-
 nibus obnoxius. Deinde uero hominem omnem trans-
 fugam, quem aut inertia, aut mollicies, aut socordia,
 aut praua uoluntas eo perduxerat (non enim aptio-
 ri uocabulo nominari posse uidentur, quae positae armis
 Christi, atque indutis armis nequitiae ad hostem desin-
 ciunt) aeterno iehennae incendio puniendos tradidit.
 Tum demum miseros captiuos qui post sedulam cum
 hoste conflictationem fatali quadam necessitatis uio-
 lentia,*

lentia, potius quam sua ipsorum inertia eo inciderant, in altam regni caelestis ciuitatem uictor triumphans reuersus, sempiterna libertate beaui, sed et nunc ad dexteram uirtutis Dei, unde olim uenturus est iudicare uiuos & mortuos,

dareq; singulis iuxta uias suas.

Cui gloria, laus, honor, et re-

uerentia, in sempiterna

saecula Amen.

F I N I S.

Antuerpiae, Typis Ioan. Graphei, Anno à
Christo nato M.D,XXXVIII.